

Beretning

om

Arbeidernes faglige landsorganisations virksomhed

i aaret 1906

Fra Sekretariatet

ved

Gunnar Sethil

Kristiania

Arbeidernes Aktietrykkeri

1907

Aaret 1906 har for organisationen været et mærkeaar. I korte træk kan siges, at hvad der særmærket aaret er — en livlig virksomhed inden organisationerne, god tilslutning og fremgang for næsten alle tilsluttede organisationer, en række tarifer og overenskomster oprettet i forskellige fag og gamle bestaaende overenskomster forbedret. Adskillige forbedringer i løns- og arbejdsforhold har organisationen bragt en stor del af dens medlemmer og for endel lagt grunden til opnaaelse af fremtidige saadanne. Det samlede indtryk man faar, er, at organisationen i aarets løb har vundet adskilligt i styrke indad og anseelse udad. Vor fagorganisation er blevet en væsentlig faktor at regne med.

Ved den nærmere omtale af virksomheden inden landsorganisationen begyndes med

Administrative sager m. v.

Ved begyndelsen af aaret bestod sekretariatet af følgende kongresvalgte medlemmer: A. Pedersen, formand og forretningsfører, Ole O. Lian, viceformand, Kristen Torres, sekretær, Sverre Iversen, Rich. Hansen, M. Ormestad, Joh. Johnsen, M. Nygaard og A. Stenberg, og som tilforordnede af centralstyret for Det norske arbeiderparti H. Østerholdt og Gunnar Sethil.

Siden Det norske arbeiderpartis landsmøde (13de—15de april) har fra centralstyret været tilforordnet Jonas Nygaard og Edv. Svendsen. I mai søgte A. Pedersen sig entlediget fra sin stilling som formand og forretningsfører. Dette indvilgedes af hovedstyret 11. mai. Som fremtidig ordning til kongressen besluttedes, at Ole O. Lian overtager formandshvervet og til fungerende forretningsfører konstitueredes Gunnar Sethil. Denne ordning indtraadte fra 15de mai.

Som sekretariatets tilforordnede til centralstyret for Det norske arbeiderparti var i første del af aaret A. Pedersen og Joh. Johnsen, og efter A. Pedersens fratræden Ole O. Lian.

Sekretariatet har i aarets løb afholdt 53 møder og hovedstyret 2 (aarsmøde og ekstramøde). Der er ialt paa disse møder behandlet 407 sager. Det er ankommet 427 skrivelser og afsendt 338 kopierede skrivelser foruden endel brevkort, dagsorden til sekretariatmøder, afskrifter etc. Desuden er afsendt 26 cirkulærer i et antal af 987.

Den 7de februar sammenkaldtes forbunds- og foreningsstyrer i Kristiania arbeidersamfund til drøftelse af den departementale

komité's udkast til lov om stats- og kommunebidrag til norske arbejdsledigheds-kasser. Der vedtoges en af sekretariatet foreslået resolution saalydende:

„Et af fagforbunds- og fagforeningsbestyrelser i Kristiania den 7de februar til behandling af „Udkast til lov om stats- og kommunebidrag til norske arbejdsledigheds-kasser“ udtaler i det væsentligste sin tilslutning til lovudkastet.

„Man er nemlig overbevidst om, at samfundet — saavel stat som kommune — har stor fordel af og sparer adskillige udgifter ved, at arbejderne selv forsikrer sig mod arbejdsløshed. Derfor er det ikke mere end rimeligt, at ogsaa stat og kommune opmuntrer denne virksomhed.

Angaaende de enkelte bestemmelser skal mødet faa udtale, at man lægger megen vægt paa det — efter mødets mening — heldige i, at staten paa første haand yder kasserne den hele refusion, hvorved der aabnes adgang for landsforbundene til at erholde refusionsbeløbene paa et sted for samtlige afdelinger. Ang. udkastets § 6 er mødet enig med komiteens mindretal deri, at hele bestemmelsen helst bør udgaa. Videre er man i tvil om, hvorvidt departementet bør have adgang til — som efter § 7 — at afgjøre tvistespørgsmaal mellem kasserne og deres medlemmer eller saadanne, som ønsker at forsikre sig. Man skulde anse et arbejdsraad som en mere hensigtsmæssig appelinstans i tvistespørgsmaal.

Endelig tillader man sig at henlede opmærksomheden paa, hvorvidt der ikke bør indtages en bestemmelse om, at mindst halvdelen af kassernes indtægter maa indkomme i form af kontingent fra de forsikrede selv.“

Denne resolution blev siden vedtaget paa hovedstyrets aarsmøde og derefter omsendt til organisationerne.

Den 3die decbr. var efter anmodning af stortingsmand Chr. H. Knudsen sekretariatet sammenkaldt til konference med den socialdemokratiske stortingsgruppe for at drøfte spørgsmaalet om der i stortinget skulde fremsættes forslag til forandringer i loven om tilskud til arbejdsledigheds-kasser.

Følgende udtalelse vedtoges enstemmig:

„Fagorganisationen kan neppe nogensinde i nogen grad gjøre brug af loven i dens nuværende form. Specielt stiller lovens § 6 sig hindrende iveien, ligesom tilskuddet — $\frac{1}{4}$ af arbejdsledighedsbidraget — er saa knapt tilmaalt, at det ikke i forbindelse med lovens øvrige begrænsning byder nævneværdig fordel.“

I henhold til denne udtalelse har storthingsgruppen formet sit forslag til forandring i loven.

Paa hovedstyrets aarsmøde forelaa til behandling beretning og regnskab for tidsrummet 1. juli til 31. december 05, hvilke enstemmig godkjendtes. Ang. det af kongressen besluttede „Meddelelsesblad“ gaves en redegjørelse for, hvordan den nedsatte komité og sekretariatet havde tænkt sig sagen ordnet. I henhold hertil vedtoges at bladet under navn af „Meddelelsesblad“ udkommer 1 gang i maaneden og redigeres af formanden under kontrol af en komité paa 3 mand.

Bladets abonnementspris sættes til 5 kr. aaret og trykkes i saa stort oplag, at det kan tilsendes foreningerne i et antal svarende til 1 til hvert styremedlem. Bladet udkom saa med sit første nr. i april.

En sag, som noksaa ofte har været oppe paa sekretariatets dagsorden, er „malertvisten“. Dels optaget af sekretariatet, dels — og som oftest — foranlediget ved indkomne skrivelser. Der har fra sekretariatets side et par gange været gjort forsøg paa at faa tvisten bilagt, men uden held. Første gang foresloges voldgift, og sidste gang valgtes en mæglingskomite. Foranlediget ved, at der i de forskellige byer afholdtes massemøder med vedtagelse af resolutioner i den ene eller anden retning, alt efter den maade, hvorpaa sagen blev fremstillet, og disse resolutioner, som ogsaa enkeltmandsskrivelser angaaende sagen indløb til sekretariatet, saa dette sig opfordret til at give en fremstilling af sin befattning med sagen, og blev denne som cirkulære trykt og omsendt til alle afdelinger inden de tilsluttede organisationer.

Den 26de april omsendte Pedersen til sekretariatets medlemmer en skrivelse, hvori han meddeler, at han fratræder sin stilling som formand og forretningsfører 3 maaneder fra 1ste mai at regne af grunde, som af ham anføres at være sekretariatets optræden i malerstriden.

Til at behandle sagen — formandens fratræden — indkaldtes ekstraordinært hovedstyremøde 11te mai, hvor sekretariatet forelagde følgende indstilling:

„A. Pedersens meddelelse om, at han ønsker at fratræde sin stilling som landsorganisationens formand og forretningsfører, tages tilfølge. Han udbetales løn til juli maanedes udgang, men fratræder stillingen fra 15de mai d. a.

Viceformanden, Ole O. Lian, fungerer fra dato som formand, dog uden forpligtelse til at udføre almindeligt kontorarbejde, uden særlige forhold nødvendiggjør det.

Til midlertidigt at udføre de løbende forretninger ved kontoret, indtil førstkommande kongres, konstitueres Gunnar Sethil, der aflønnes med 150 kr. pr. maaned.

Forøvrigt bestemmer sekretariatet nærmere den daglige forretningsorden.“

Efter endel diskussion blev sekretariatets indstilling vedtaget med et tillægsforslag, stillet af M. Nygaard, at forretningsføreren er ansvarlig for kassens midler.

Ifølge beslutning, vedtaget paa kongressen, har sekretariatet ved en komite (M. Ormestad og Joh. Johnsen) ladet udarbejde instruks for revisorer og forretningsfører. Kvartalsrevision paabydes samt kassavisitation til ubestemte tider, mindst 4 gange i aaret. Forretningsføreren er garantiforsikret i „Det norske garantiselskab“ for 2000 kr., hvilket er den sum, der som regel ikke skal overskrides som kontant kassebeholdning.

De komiteer, som af kongressen blev besluttet, er samtlige af sekretariatet foranlediget nedsat: men da en redegjørelse vedrørende disse komiteers sammensætning og virksomhed fornylig har været indtaget i „Meddelelsesbladet“, skal kun henvises dertil.

Paa grund af tidligere fattede beslutninger om, at „Den skandinaviske arbeiderkongres“ skal afholdes i Kristiania kommende høst, besluttede sekretariatet efter forslag af M. Ormestad at nedsætte en forberedende komite. Henvendelse herom blev gjort til centralstyret for „Det norske arbeiderparti“, hvorefter komiteen blev nedsat. Fra sekretariatet valgtes O. Lian og M. Ormestad og fra Centralstyret Magnus Nilsen og Chr. Knudsen.

For at faa en historisk oversigt over de tidligere afholdte kongresser og de beslutninger og resolutioner, som der er fattede, har M. Ormestad samlet disse i en brochure, der af sekretariatet er besluttet trykt i 3000 ekspl. og siden vil bli omsendt til organisationerne.

Beretning om fagbevægelsen i Norge i 1905 er af forretningsførerens udarbejdet og ledsaget med statistiske tabeller i juni oversendt det internationale sekretariat. Den internationale beretning for 1904 er af „De samvirkende fagforbund i Danmark“ oversat, hvorfra vi har erholdt 500 eksemplarer efter en pris af 65 øre for igjen at forsælges til organisationerne. Ved forhandling sekretariaterne imellem i de 3 skandinaviske lande angaaende Den internationale beretning kom man overens om vekselvis at besørge oversættelsen. Landsorganisationen i Sverige ønskede ogsaa at erholde 1700 ekspl. af vor oversatte beretning for 1903. Ved at trykke et nyt oplag paa 1300 ekspl. tillagt den igjenværende beholdning, kunde der til Sverige afsendes 1750 ekspl. til en pris af 60 øre pr. ekspl.

Kontoret i det vordende „Folkets hus“, Youngsgd. 13, kunde ikke længere bibeholdes grundet nybygning og indredning, hvorfor kontoret fra 1ste decbr. er tilflyttet Brogd. 7 IV.

Paa grund af den større tilslutning, som landsorganisationen nu har, har administrationskassen ikke alene kunnet balancere, men ogsaa tilbagebetale det laan af kr. 1254.48, som optoges i 1905.

Vedrørende administrationskassens indtægter og udgifter forøvrigt henvises til regnskaberne.

Landsorganisationens udvikling.

Ved at betragte vedfoiede tabel over medlemsantallet i 1. kvartal 06 og 1ste kvartal 07 vil man se fremgangen i medlemsantallet i det forløbne aar. Nogen større agitation direkte fra landsorganisationens side kan dog ikke siges at have været iverksat. Landsorganisationens administrationsindtægter har hidtil ikke været ansat med det for øie, og den agitation, som hidtil har været iverksat af sekretariatet, har været fællesagitation, hvor de tilsluttede organisationer i fællesskab har baaret udgifterne. Paa sidste kongres vedtoges imidlertid et forslag fremsat af O. Lian saalydende:

„Sekretariatet bemyndiges til, i den udstrækning, det finder det paakrævet, at drive agitation for tilslutning til fagorganisationen. De hermed forbundne udgifter udredes af administrationskassen eller reservefondet.“

Ved dette forslags vedtagelse fik sekretariatet anvisning paa midler til agitation, og i februar maaned var spørgsmaalet om fælles-agitation oppe til behandling i sekretariatet. Tanken om en større fællesagitation over det hele land kunde imidlertid ikke vinde majoritet i sekretariatet, idet man mente, at hvert forbund for sig hensigtsmæssigst og bedst ledede agitationen og gav bevilgning til samme. Behandlingen resulterede dog i en bevilgning af 600 kroner til fælles-agitation i Nordlands og Tromsø amter, idet man mente, at forholdene der var anderledes end her sydpaa. Denne agitation udførtes af D. Jensen i maanederne juni og juli. Efter indberetningen har han paa strækningen Namsos—Tromsø i de forskellige byer og ladesteder afholdt 30 møder, hvoraf 6 fællesmøder, hvor arbejdere fra forskellige fag og brancher har været fremmødt. Ved siden heraf underhaands-agitation og konferencer. De fleste foredrag blev holdt i allerede bestaaende foreninger; men udenom disse lagdes grunden til 6 nye foreningers stiftelse i tilslutning til forskellige forbund: 1 bestaaende forening besluttede indmeldelse, og et par andre optog til behandling spørgsmaalet om indmeldelse.

Enkelte foredrag har været afholdt af Joh. Johnsen, D. Jensen, formanden og forretningsføreren.

Hvad det angaar agitationen, som er iverksat af og indenfor de tilsluttede organisationer, skal vi ikke gaa noiere ind derpaa. I faa ord sagt: Der har været drevet en virksom agitation, og naar man ser hen til resultaterne, maa den siges at have været frugtbringende, hvilket jo fremgaar af tabellen over medlemsantallet.

I december behandlede sekretariatet en henstilling fra M. Puntervold om bevilgning til organisation af sjømændene. Denne bevilgning tænktes til en begyndelse anvendt til trykning og spredning af en brochure. I betragtning af vore nuværende organisationsforhold havde sekretariatet sine tvil om, hvorvidt tiden var inde til at gaa igang med en agitation blandt sjømændene, og om hvorvidt en saadan vilde bringe noget resultat. I tilfælde maatte vistnok gribes grundig fat. Havne- og transportarbejderforbundet, der vel paa en maade skulde danne et tilknytningsled mellem sjømændene og de organiserede arbejdere, staar endnu udenfor landsorganisationen, og dets organisation synes at hvile paa et noksaa løst grundlag. Sekretariatet fandt derfor, at sagen trængte en grundig overveielse og besluttede den udsat og optaget paa kongressen og den internationale konference til kommende høst.

*

I aaret 1906 er følgende organisationer indmeldt i landsorganisationen:

Kr.a sporveisselskabs funktionærers forening fra 1. januar med 182 medlemmer, Forgyldernes forening, Kr.a, fra 1. februar med 24 medl., Trikotagearbejdernes forbund fra 1. mai med 50 medl., Fredriksværns rebslagerforening fra 1. oktober med 12 medlemmer og Cigararbejdernes forening fra 1. oktober med 74 medlemmer.

Forgyldernes fagforening, Kr.a, meldte sig ud igjen allerede 1. juli, eller rettere sagt lod sig stryge, og staar med restance. Fra

1. december har Telefonarbeidernes forening meldt sig ud med 6 maa-
neders varsel. Murarbeidernes forening, der har staaet som direkte
tilsluttet forening, overgik fra 1. februar i Arbeidsmandsforbundet.

Som det heraf vil fremgaa, er det ikke den direkte tilslutning af
organisationer til landsorganisationen, som giver noget sandt udtryk for
medlemsantallets vekst i aarets løb, men det er tilslutningen til de
gamle organisationer. Vedrørende afdelings- og medlemsantallet i sin
helhed, og hvordan det fordeler sig inden organisationerne, henvises
til vedføjede tabel.

*

Ifølge indbydelse har sekretariatet været repræsenteret paa den
svenske landsorganisations kongres ved O. Lian, ved Arbeidsmands-
forbundets landsmøde ved O. Lian og ved Det norske arbeiderpartis
landsmøde ved O. Lian og Joh. Johnsen.

En anledning til officielt at lade sig repræsentere blev derimod
ikke af sekretariatet benyttet. Det var nemlig indbydelsen til kronings-
høitideligheden i Trondhjem.

Lønsbevægelser og konflikter.

Vi har i det foregaaende omhandlet udviklingen og fremgangen
i medlemsantal, og det maa jo næsten siges at være en selvfølge, at
denne travle virksomhed inden organisationerne ogsaa har givet sig
tilkjennde paa lønsbevægelsens omraade. Inden flere brancher har
ogsaa i det forløbne aar vist sig tegn til opadgaaende tider. Dette
har vel ogsaa været en medvirkende årsag til fremkomsten af alle
de lønskrav og tarifrevisioner, som sekretariatet har havt at behandle.
En hel del af disse krav er gennemført, dels ved kamp, dels ved for-
handling; men mange af de godkjendte krav er endnu ikke fremmet.
Til gjengjæld er en god del krav gennemført af organisationerne uden
paa forhaand at være godkendt af sekretariatet.

Nogen statistiske tabeller over konflikterne kan af forskellige
grunde ikke for tiden medtages. Saadanne er det tanken at faa med-
taget til kongressen.

Naar i det efterfølgende i korthed de forskellige konflikter skal
omtales, vil vel oversigten lettes ved, at hver organisation tages for
sig, endskjønt jo ogsaa flere organisationer kan have været indviklet
i samme konflikt.

Arbeidsmandsforbundet.

I begyndelsen af februar maaned meddeltes fra forbundet, at
arbejderne ved Hafslunds carbidfabrik havde faaet et betydeligt løns-
nedslag, hvilket det ved forhandling ikke var lykkedes at afværge.
Med forbundets og sekretariatets godkendelse blev pladsene opsagt
og arbejdsstansning paagik fra 26de februar til 20de marts, omfat-
tende 56 mand. Efterat et mislykket forsøg var gjort med at hverve
streikbrydere fra Kristiania og faa disse sat i arbejde, kom endelig

forhandling om afslutningen istand, og endte konflikten med et for arbeiderne særlig gunstigt resultat. 8-timersdagen blev indført ikke alene ved smelteovnen, men ogsaa ved alt arbejde forøvrigt, der drives døgnet rundt og akkord og daglon reguleret derefter, saa arbeiderne tjente lige meget, om ikke mere, paa 8 end for paa 10 timers dag. For ordinært søn- og helligdagsarbejde 25 pct. tillæg og for ekstraarbejde søn- og helligdage 50 pct. tillæg. Konflikts udgang blev en lønsforhøielse istedetfor en reduktion.

*

Ved *Strømmens verksted* opnaaede stoberiarbeiderne i februar lønsforhøielse af 2 à 3 øre pr. time. Krav var samtidig reist af jern- og metalarbeiderforbundet, formerforbundet og arbeidsmandsforbundet. Pladsene var opsagt.

*

Møllearbeiderne ved Bjølsen valsemølle indsendte den 24de januar til brugseier Martinsen et nærmere motiveret lønskrav, godkjendt af sekretariatet i oktober 1905 og gaaende ud paa en lønsforhøielse af 25 øre pr. 12 timers dag. Paa denne skrivelse modtog Møllearbeidernes forening det svar, at Martinsen ikke vilde optage nogen diskussion med nogen fagforening om lønningsforholdene ved „vore møller. Dette anser vi for en sag, som udelukkende vedkommer os og vore arbejdere.“ Arbeiderne sendte saa paany en skrivelse, hvori de oplyser om, at Møllearbeidernes forening udelukkende bestod af arbejdere ved Bjølsen valsemølle og anmoder paany om forhandling. Paa denne skrivelse indlob intet svar, men i de nærmeste dage indfandt chefen sig i møllen for at paavirke folkene til at gaa ud af sin forening. Det var intet at tjene ved at staa i en saadan, kun pengeudlæg, og folkene havde ikke grund til at klage; de havde da intet aar tjent under 650 kroner.

Den 9de februar blev paa møllen opslaaet en skrivelse undertegnet af møllemesteren, hvori oplyses, at han er anmodet om at bringe paa det rene, hvilke af brugets arbejdere vil fortsætte arbeidet til de nugældende satser og hvilke ikke, og saa modtage eller give disse sidste vanlig opsigelse. Enhver, som vilde fortsætte, anmodedes om at give ham underretning inden kommende lørdag kl. 6 eftermiddag.

De, der vilde bøje sig for dette ultimatum, fik saa opfordring til at skrive sit navn paa en liste, der har følgende overskrift:

„Undertegnede anser lønsforholdene tilfredsstillende og ønsker arbeidet fortsat ved bruget.“

En 14—15 mand underskrev, deriblandt mestre, formænd og nogle haandverkere; derimod ingen af foreningens medlemmer. Disse blev derefter opsagt ved et opslag af følgende indhold:

„I forbindelse med kundgjørelse til brugets faste arbejdere, hvilket var opslaaet den 9de og 10de februar d. a. og undertegnet af G. Jensen er herved enhver arbeider ved bruget, som ikke ved sit navns underskrift paa de den 9de og 10de februar udlagte lister har erklæret sig fornøiet med arbeidsbetingelserne ved bruget, opsagt paa 14 dage, regnet fra lørdag aften den 10de februar.“

Arbeidsmandsforbundets tilbud om forhandling blev ogsaa afslaaet, hvorfor arbeidsstansning indtraadte lørdag 24de februar. Paa grund af, at der endnu findes en hel del arbejdere med daarlig klassefølelse og ringe forstaaelse baade af sin egen og andres menneskeværdighed, lykkedes det firmaet ved store anstrengelser at skaffe saa mange „arbeidsvillige“, at driften kunde sættes igang og fremdeles holdes gaaende — vistnok med stort tab: men hvad bryr kapitalisterne sig om det, naar det gjælder om at knække arbejdernes organisationsret og holde dem under slaveaaget, og vældige drabanter til undsætning har de i saadanne tilfælde i „storborgerpressen“. Det viste sig ogsaa her. Og arbeiderne paa sin side er som oftest ikke bevidst den store magt, de besidder, naar den rigtig anvendes.

Naar det lidt efter lidt lykkedes at faa møllen i nogenlunde drift ved hjælp af „arbeidsvillige“, maatte Arbeidsmandsforbundet lade streiken overgaa til blokade og lidt efter hvert se at faa de streikende over i andet arbejde.

Blokaden fortsættes fremdeles.

*

Arbejderne ved Lilleborg fabriker. I korte træk kan siges, at forholdet her i temmelig meget ligner det foregaaende, idet ogsaa her 12 arbejdere ved oljemøllen blev opsagt i febr., fordi de ikke vilde underskrive en erklæring om at være tilfreds med de nuværende lønsatser indtil udgangen af oktober maaned.

Ved forhandling opnaaede dog arbeiderne et tillæg af 50 ore pr. uge og turbinpasserne 1 krone i tillæg pr. uge. Dette gik arbeiderne med paa og blev saaledes konflikten bilagt uden arbeidsstansning.

*

Murarbejderne i Aalesund. Den bestaaende overenskomst blev af mestrene opsagt til udløb 1ste april. Hensigten hermed var lønsreduktion. Ved opsigelsesfristens udløb kom det til arbeidsnedlæggelse for saavel murere som murarbejdere og paagik til 3die mai. Ved afslutningen oprettedes overenskomst for 2 aar, hvori timelønnen for murarbejderne fastsattes til 60 ore det første aar og 55 ore det andet aar. Timelønnen var før 60 ore.

*

Sjøfyrboderne i Aalesund. I november maaned 1905 godkjendtes et lønskrav for fyrboderne paa fiskedampskibene i Aalesund. Kravet gik ud paa en forhoielse i maanedslønnen fra 70 til 80 kroner. 4de mai gaves godkjendelse til kravets fremsættelse og 14de mai til pladsenes opsigelse. Konflikten, der til en begyndelse omfattede 37 mand, paagik til 11. august. Størstedelen af arbeiderne var da kommet i arbejde. En del firmaer var gaaet med paa kravet, medens rederforeningen holdt arbeidet gaaende ved hjælp af streikbrydere.

*

Murarbejderne i Bergen. I januar gaves godkjendelse til opsigelse af den bestaaende overenskomst til udløb 1. mai i hensigt at faa

gjennemført en ny med endel lønsforhøielse. Kravet gik ud paa timelønnens forhøielse fra 40 til 50 øre, 10 øres tillæg for udenbyes arbeide og der murerne arbeider akkord samt 50 pct. tillæg for overtidsarbeide. Ved opsigelsesfristens udløb blev arbeidet fortsat, idet man ikke fandt tiden beleilig. I begyndelsen af juni forsøgt *forhandling*, men mestrene vilde kun gaa med paa fornyelse af den gamle overenskomst, og arbeidet blev derpaa nedlagt 9de juni. Som følge af denne arbeidsnedlæggelse blev ogsaa murerne arbeidsledige og længere ud paa sommeren ogsaa endel træarbeidere. Konflikten krævede saaledes understøttelse til 55 murarbeidere og ca. 90 murere foruden nogle uger til træarbeiderne og paagik til 29. august. Der opnaaedes for murarbeidernes vedkommende 5 øres forhøielse pr. time.

*

Arbeiderne ved Sundløkkens smelteværk. Et fra samme indsendt lønskrav om forhøielse af timelønnen fra 35 til 45 øre godkjendtes i februar til fremsættelse ud paa vaaren. Vedrørende kravet fortos i længere tid *forhandling*, og kom man endelig til enighed om, at det af arbeiderne stillede krav skulde indrømmes fra 15. august og overenskomst oprettedes med 3 maaneders gjensidig opsigelsesfrist.

*

I Trondhjem gik saavel murarbeidere som murere til opsigelse af tarifen til udløb 15. juni. I den nye tarif forlangtes timelønnen for murarbeiderne forhøiet fra 40 til 45 øre. Ved opsigelsesfristens udløb kom det til arbeidsnedlæggelse i 14 dage. Enighed om timelønnen opnaaedes temmelig snart, men holdtes konflikten i nogle dage gaaende paa kravet beskæftigelse af kun organiserede arbeidere. Omsider indrømmedes ogsaa dette om ikke i den oprindelige absolute form.

68 murarbeidere deltog i konflikten.

*

Hermetikarbeiderne i Staranger fik i begyndelsen af april godkjendelse paa mindstelønstarif — 36 øre for de, der er over 21 aar og har arbeidet i faget 6 maaneder og 29 øre for de, der er over 19 aar og har arbeidet i faget 6 maaneder, ugentlig arbeidstid 56 timer og 40 pct. tillæg for overtidsarbeide. *Forhandling* angaaende kravet indlededes i juni, men strandede væsentlig paa mindstelønsspørgsmaalet for løsarbeiderne, I begyndelsen af juli blev derfor givet bemyndigelse til pladsenes opsigelse. Inden udløbstiden blev efter initiativ af byens borgermester nedsat et forligsraad, og dettes forslag blev vedtaget af begge parter. Arbeiderne fik paa det nærmeste sit krav gennemført.

*

Allerede i begyndelsen af april godkjendtes et lønskrav af ca. 5 pct.s forhøielse for *papirarbeiderne ved Ranheim*, men først i september kom det til *forhandling* angaaende samme. *Forhandlingerne*, der fortos paa arbeidernes side af forbundets formand, varede i 5 dage og frembød adskillige vanskeligheder, idet brugseieren havde

tænkt sig en reduktion af de nuværende akkordpriser istedetfor en forhoielse. Han hævdede at disse var beregnet efter en produktion af 7 ton pr. dag, medens man nu var oppe i 10 ton og havde udsigt til at gaa op til 12 à 15 ton daglig. Endelig opnaaede man enighed om en tarif, der paa den ene side sikrede arbeiderne en gennemgaaende lønsforhoielse og paa den anden side forebyggede at lønnen vilde komme til at stige uforholdsmæssigt, ifald fabriken i løbet af de 2 aar, tarifen varer, skulde formaa at drive produktionen op til det forudsatte antal ton. 1 daglon opnaaedes en forhoielse med 4 og 6 øre og i akkord 5 øres forhoielse pr. time. Overtidsprocenten sattes for alt arbeide til 50 pct. Overenskomst for 2 aar oprettedes.

*

Ved *Nøstet brug*, Drammen, havde arbeiderne i det sidste flere gange, baade direkte og indirekte, faaet lønsreduktion, og besluttede derfor i april maaned at søge godkjendelse paa en tarif der var opsat efter de priser som var gjældende for reduktionen. Denne konflikt løstes ogsaa ved forhandling, hvorved opnaaedes gennemsnitlig en 12 pct. forhoielse af de gjældende priser.

*

Den 12. mai androg arbeidsmandsforbundet om godkjendelse af lønskrav for *Renovationsarbeiderne i Trondhjem* til fremsættelse i midten af juni. Sekretariatet godkjendte kravet paa sædvanlig maade i henhold til lovene. Ifald forbundet vilde fremsætte det før fik det bli for forbundets regning og risiko. Kravet indrømmedes ved forhandling og blev daglønnen forhoiet fra kr. 3,50 til kr. 4,00 og arbeidstiden reduceret fra 60 til 57 timer pr. uge.

*

Den 1ste juni godkjendtes et lønskrav for *papirarbeiderne ved Holmen—Hellefos*. Kravet blev i oktober fremsat ved Holmens papirfabrik i Drammen, hvor en del af arbeiderne arbeidede for lav ugeløn — 16 kroner ugen. Alligevel saa det længe smaat ud med kravets indrømmelse, hvorfor 26. oktober gaves godkjendelse til pladsenes opsigelse. Det blev nu lidt mere fart i sagen og inden opsigelsesfristens udlob kom enighed tilveie ved forhandling. 24 mand af de lavestlønnede fik lønnen forhoiet fra 16 til 18 kroner ugen foruden det allerede for havde produktionstillæg samt 25 pct. tillæg for son- og helligdagsarbeide. Overenskomst oprettedes for 2 aar.

*

I mai maaned anmeldte arbeidsmandsforbundet tariffbrud ved *Killingdals grube*, idet bestyreren nægtede at betale den i overenskomsten garanterede mindsteløn. Sekretariatet gav godkjendelse til, om fornødent ved arbeidsnedlæggelse, at søge overenskomsten respekteret. Tvisten blev imidlertid løst ved forhandling, idet bestyreren gik ind paa at overholde overenskomsten.

*

I slutningen af mai forelagde forbundet en lønstarif for arbejderne ved *Fredrikstad edikkesyrefabrik*. Tarifen indeholdt forskellige lønssatser fra 35 øre og op til 48 øre, 25 pct. tillæg for overtidsarbejde og 50 pct. tillæg for *helligdagsarbejde*. Desuden krav om inddeling i 3 skift à 8 timer, hvor arbeidet blev drevet døgnet rundt. Vedrørende dette sidste krav havde forbundet taget det forbehold, at i tilfælde *enighed* kunde opnaaes om de øvrige punkter i tarifen, vilde det ikke lade det komme til arbejdsnedlæggelse paa dette ene krav. Den 31. august blev kravet ved forhandling indrømmet helt ud, saaledes at ogsaa 8-timers-dagen blev gennemført inde paa fabriken. 35 øre blev fastsat som mindsteløn. Ved samme anledning fik ogsaa 3 bødkere tilhørende træarbejderforbundet sin løn forhoiet fra 35 til 40 øre pr. time. Overenskomst oprettedes med 3 maaneders opsigelse.

*

For *Papir- og træmassearbejdernes forening*, Modum, godkjendtes lønstarif 13. juni, hvilken allerede i juli gennemførtes ved forhandling. Gjennemsnitlig opnaaedes 18 pct.s lønsforhoielse: kravet omfattede 260 mand. Overenskomst oprettedes gjældende til 1. juli 1908.

*

Heklerne ved *Kra seildugsfabrik* fik af sekretariatet i juli 1905 godkendelse paa akkordtarif, men blev samme af forskellige grunde ikke fremsat før vaaren 1906. Ved forhandling fik arbejderne i alt væsentlig sit krav gennemført, hvorved den gennemsnitlige merfortjeneste pr. uge andrager til 2 kroner pr. mand. Den oprettede tarif omfatter 60 mand og gjælder til 1ste august 1907.

*

Papirarbejderne ved Skotfos fremsatte i mai lønskrav om 25 øres forhoielse pr. dag. Kravets afgjørelse blev efter begjæring fra fabriken direktør udsat til i juli, da forhandlingerne om samme atter optoges med det resultat, at kravet i sin helhed gennemførtes. Kravet omfattede 280 mand — samtlige organiserede. Tarif gjældende til 1ste mai 1907 oprettedes mellem forbundet og fabriken.

*

Støberiarbejderne i Bergen indsendte i februar til forbundet og sekretariatet til godkendelse et krav om forhoielse i de i forveien usle lønninger — 3 øres forhoielse for de, der har under 25 øre timen og 2 øre for de, der har 25 øre og derover pr. time. Kravets fremsættelse blev imidlertid udsat og først i oktober igjen optaget, da sekretariatet gav godkendelse til kravets fremsættelse. I november førtes en del forhandlinger, dels mellem parterne direkte og dels mellem støberiarbejdernes forening og distriktsstyret. Resultatet blev, at verkstederne i Bergen er gaaet med paa en almindelig lønsforhoielse af 2 øre pr. time fra 1ste marts 07. Det resultat har foreningen fundet at maatte gaa med paa.

*

Ved *Katfos cellulosefabrik* førtes i længere tid forhandlinger, dels om en tidligere godkjendt pristarif og delvis ogsaa i forbindelse med ordningen af helligdagsarbeidet, indførelse af 8 timers skift i de afdelinger, der maa holdes i drift ogsaa helligdagene. Først i december blev overenskomst oprettet gjældende for 2 aar. Lønstillægget beløber sig gennemsnitlig til 2 kr. pr. mand ugentlig, og udgjør i forbindelse med den hjælp, der tilsættes i de kemiske afdelinger som følge af 8-timersdagens indførelse, en merudgift for fabriken af kr. 27.500,00 aarlig. Ved fabriken arbejder 200 mand.

*

Arbejderne ved *Solbergelvens spinderi* indsendte udpaa høsten en lønstarif med anmodning om forhandling. Istedetfor forhandling om tarifens satser foretog fabriken en almindelig lønsforhøielse svarende til omtrent de to trediedele af arbeidernes krav. Med denne lønsforhøielse blev sagen stillet i bero og nogen overenskomst blev ikke oprettet.

*

Den 21de december gav sekretariatet godkjendelse til pladsenes opsigelse ved *melkefabriken i Sannesund* ifald det skulde vise sig nødvendig for derigjennem at afværges en lønsreduktion, som var arbejderne paaført ved indskrænkning af arbejdstiden. Efterat fabriken havde gjort tilsagn om, at den gamle arbejdstid skulde indføres igjen fra 1ste januar 07, blev intet videre foretaget.

*

Ved *Snarums magnesitverk* indsendte arbejderne i november en af sekretariatet godkjendt tarif for saavel dag- som akkordarbejde. I den anledning blev af arbejdsgiveren foretaget en hel del kunster og krogveie, og tilslut blev de fleste arbejdere opsagt paa 14 dage med den begrundelse, at fabriken maatte gennemgaa en reparation. Den sande grund var vistnok, at arbejdsgiveren derved har tænkt at sprænge samholdet og saaledes komme væk fra det reiste lønskrav. Sekretariatet godkjendte derfor konflikten til understøttelse, hvorfor ogsaa de øvrige arbejdere opsigte sine pladse. Arbejdsstansning indtraadte 15de december omfattende ca. 60 mand.

*

Foruden de foran nævnte konflikter og forhandlinger har forbundet i aarets løb gennemført en række andre lønsforbedringer og oprettet overenskomster uden at sagen paa forhaand har været forelagt sekretariatet. Grunden angives at være, at det ikke har været tid til forhaands godkjendelse, da man har maattet benytte det belejlige øieblik. Vi skal i korthed omtale en del af disse:

Sag- og tomtarbejderne ved Borregaard har tidligere enkeltvis indgaaet kontrakt ved arbejdets begyndelse om vaaren. Efter samraad med forretningsudvalget besluttede arbejderne vaaren 1906 at nægte enkeltmandskontrakter, og at overenskomst skulde træffes gennem organisationen. Dette førte til at arbejdsgiveren henvendte sig til for-

bundet med anmodning om forhandling. Denne anledning benyttede forbundet til at fremsætte krav for samtlige arbejdsgrupper ved Borregaard henhørende til forbundets afdelinger. Forhandlingerne medtog 14 dage og gav det resultat, at lønningerne forhøiedes med fra 5—33 pct. for samtlige — ca. 1200 mand. Den gennemsnitlige lønsforhøielse blev 14 pct. eller ialt ca. 170 000 kroner paa et aar i tillæg.

*

Sagbrugsarbejderne ved Glengshølen pr. Sarpsborg fremsatte i mai krav om forhøiede arbejdspriser. Ved en af forbundet indledet forhandling opnaaedes akkordpriserne forhøiet med 10—20 pct. og daglønnen forhøiet fra kr. 2,50 til kr. 3,00. Tarif gjældende for 1 aar oprettedes. Kravet omfattede 40 mand.

*

Møllearbejderne ved Storemøllen i Bergen fik ved forhandling i mai daglønnen forhøiet med 30 øre, saaledes at samtlige arbejdere fik en dagløn af kr. 3,10. Desuden 5 øres tillæg pr. time for overtidsarbeide.

*

Kjerratarbejderne ved Krogstad cellulosefabrik fremsatte i juni krav paa høiere løn og denne udbetalt direkte af fabriken uden kontraktør. Samtlige 24 mand blev af arbejdsgiveren opsagt, og lod han avertere efter nye arbejdere. Ved forbundets mellemkomst blev konflikten bilagt, og arbejderens løn forhøiedes fra kr. 3,50 til kr. 4,50 pr. dag samt lønningens udbetaling gennem fabriken kontor.

Samtidig fik ogsaa kjerratarbejderne ved Mjøndalens cellulosefabrik — ca. 20 mand — ved forhandling sin dagløn forhøiet fra kr. 3,50 til kr. 4,00.

*

Bryggeriarbejderne i Trondhjem fik i juni ved forhandling ugelønnen for en del af arbejderne forhøiet med 1 à 2 kroner samt 10 pct. tillæg for overtidsarbeide. Overenskomst oprettedes.

*

Arbejderne ved Dunkefabriken i Lysaker, tilhørende O. Mustad & søn, fremsatte i juli krav paa lønsforhøielse. Ved forhandling gennem forbundet opnaaedes for samtlige 14 mand et lønstillæg fra 3 til 5 øre pr. time.

*

Sagbrugsarbejderne ved Selbak brug androg i juli om forbundets medvirken til gennemførelse af en lønstarif for alt arbejde ved brugget. Ved de derpaa indledede underhandlinger opnaaedes ca. 10 pct. gennemsnitlig lønsforhøielse, hvilket fastsattes ved en overenskomst gjældende for 1 aar. Ved brugget arbejdede 160 mand, hvoraf 150 organiserede.

*

Sag- og høvleriarbeiderne ved Torps brug fik ligeledes ved forhandling i slutningen af juli sine akkordpriser forhøiet med gennemsnitlig 12 pct. Tarif for 1 aar oprettedes. Ved bruget arbeidede 100 mand, samtlige organiserede.

*

Sag- og høvleriarbeiderne ved Moum brug fremsatte i juli krav paa forhoielse af alt saavel akkord- som dagarbeide ved bruget. Ved forhandling gennem forbundet i august opnaaedes arbejdspriserne forhøiet med gennemsnitlig 14 pct. samt oprettelse af tarif. Ved bruget arbeidede 250 mand, hvoraf 240 organiserede.

*

Lønsarbeiderne ved Furuholmen erholdt i august gennem forhandling mellem forbundet og Fredrikstad tømmerdirektion akkordarbeidet forhøiet med ca. 15 pct. Ved Furuholmens lænse arbeidede 250 mand, hvoraf 210 var organiserede.

*

Arbeiderne ved melkefabriken i Sannesund opnaaede ud paa Sommeren ved forhandling med fabrikkens bestyrer sine arbejdspriser forhøiet med 15 pct. 108 mænd og kvinder, hvoraf 100 organiserede.

*

Brugsarbeiderne ved Narste brug har gjentagende gange lagvis forsøgt at hæve sine lønninger, uden at det lykkedes at opnaa noget varigt resultat, før i begyndelsen af september, da det mellem brugets eier og forbundet oprettedes overenskomst for alt arbejde ved bruget. Den gennemsnitlige lønsforhoielse udgjorde omkring 12 pct. Ved bruget arbeidede 200 mand, hvoraf 85 var organiserede.

*

Landsatterne ved Fredrikstad høvleri og dampsaag har tidligere havt sit arbejde ordnet paa den maade, at 15 mand havde akkord paa det hele arbejde og leiede dagarbeidere med sig for kr. 3.25 og kr. 3.50 pr. dag. Derved tjente akkordlaget optil 35 kr. pr. uge, naar de havde mange dagarbeidere — undertiden 20 à 25 mand. I august gjorde de organiserede dagarbeidere krav paa andel i fortjenesten. Akkordlaget syntes heller ikke om forholdet, hvorfor ogsaa de gik ind i foreningen og gjorde samme krav samt akkordprisernes forhoielse med 25 pct. De blev tilbudt 5 pct., og da de ikke vilde modtage dette, fik samtlige opsigelse paa 14 dage. Ved opsigelsesfristens udløb kom det til arbejdsnedlæggelse en uges tid, indtil forbundet ved forhandling fik konflikten løst. Priserne blev forhøiet med 25 pct., og blev arbeiderne inddelt i 2 lag, der arbeidede paa akkord hver for sig.

*

Ved *Grimstad—Frolandsbanen* besluttede anlægsarbeiderne i begyndelsen af marts at nedlægge arbeidet, fordi arbejdsgiveren — det noksom bekjendte kontraktørfirma Strøm & Hornemann — havde besvaret et af foreningen fremsat krav om lønsforhoielse med at afskedige

foreningens tillidsmænd. Streiken, der varede i 8 dage, bilagdes ved forbundets mellemkomst. Kontraktøren maatte gaa med paa at garantere en mindsteløn af kr. 2,75 pr. dag, samt forpligte sig til under sygdom at betale de samme dagpenge, som er gjældende ved statens anlæg. Overenskomst oprettedes.

*

Arbejderne ved Tyssedalsanlægget i Hardanger kom i slutningen af oktober i konflikt med kontraktorfirmaet Strøm & Hornemann ang. akkordpriserne for gennemslag af en vandtunnel. En større arbejdsstyrke havde allerede en tid været beskæftiget med forberedende arbejder og en afdeling af Norsk arbejdsmandsforbund var oprettet paa stedet. Da det egentlige tunnelarbejde skulde begynde, tilbød firmaet en pris af 65 kr. pr. m. i den ene ende af tunnelen og 80 kr. i den anden. Arbejdet skulde bortsættes i større akkorder, og samtidig forbeholdt firmaet sig, at 10 kr. pr. m. skulde indestaa til akkordens slutopgjør. Arbejderne forlangte 85 og 100 kr. pr. m., ligesom de ikke vilde gaa med paa nogen indestaaelse. Forhandlinger indlededes i Kristiania mellem forbundet og direktør Strøm, og man kom paa det nærmeste til enighed angaaende prisen. Derimod gjenstod endnu spørgsmaalet om indestaaelsen, paa samme tid som ogsaa selve arbejdet udførelse gjenstod som et tvistepunkt. Til dette stillede saa store fordringer, at arbejderne mente, at selv efter den forlangte pris kunde de vanskelig klare sig. Enighed opnaaedes ikke, og arbejdsstansning indtraadte 1ste november. Ved forhandling paa stedet mellem firmaet og forbundets sekretær, Karlgren, blev overenskomst oprettet og arbejdet gjenoptaget 12te november. Arbejdernes krav blev indrømmet omend i en lidt anden form, idet der blev fastsat en pris pr. m. af 80 og 95 kr., henholdsvis i hver sin ende af tunnelen, gjældende til 1ste juni 1907. Efter den tid en pris af 90 og 105 kr. Forskud af 3 kr. pr. dag udbetales den første maaned og fuldt opgjør den anden. Desuden blev arbejderne tilsikret fri læge og medicin under sygdom. Konflikten omfattede 116 mand, hvoraf 96 organiserede. Da forholdene ikke tillod nogen udsættelse, blev ikke tid til forelæggelse for sekretariatet, hvorfor konflikten førtes for forbundets regning.

*

Cellulosearbejderne ved Mjøndalen opnaaede i november ved forhandling et lønstillæg af gennemsnitlig 4 kr. ugentlig, saaledes at gennemsnitslønnen for de 190, der arbejder ved fabriken, nu udgjør 27 kroner pr. uge.

*

Arbejderne ved Mjøndalens 3 kalkfabriker har faaet sin løn forhøjet med ca. 10 pct. Ved de 2 af fabrikerne maatte man i december gaa til opsigelse af pladsene. Inden opsigelsesfristens udløb blev kravet indrømmet og arbejdsnedlæggelse saaledes undgaaet.

*

Arbejderne ved Den norske galoge- og gummifabrik, Nedre Eker blev i november opsagt fra sine pladse med den begrundelse, at fabriken

skulde staa til lageret var realiseret. Det viste sig dog, at den egentlige hensigt var at komme bort fra det krav om lønsforhøielse, som var stillet af arbeiderne. Da derfor disponenten for opsigelsesfristens udløb meddelte, at fabrikkens drift vilde bli fortsat uforandret, forlangte forretningsudvalget som betingelse for arbeidets gjenoptagelse, at lønsspørsmålet først fik ordnes. Ved de derpaa optagne forhandlinger blev arbeidernes krav i alt væsentlig indrømmet og tariff for 2 aar oprettet.

*

Ved *Vadrette cellulosefabrik* ved Skien fik i december 3 kultrillere sin timeløn reduceret med 3 ore. Afslaget var begrundet med, at det ikke gik an at betale kultrillerne høiere løn end 2den fyrbøderne, og da disse sidste havde gaaet med paa en lignende reduktion for at faa arbeidstiden forandret fra 12 til 8 timer daglig, saa maatte ogsaa kultrillernes løn i samme forhold reduceres. Kultrillerne havde imidlertid allerede for 8 timers dag og vilde derfor ikke modtage noget nedslag. Arbeidernes forening paa stedet gav kultrillerne medhold, og det kom til forhandling. Resultatet blev, at kultrillerne fik tilbage de 2 øre og det 3die blev tillagt 2den fyrbødernes løn, saaledes at samtlige fik 35 øre timen. Dette forslag blev fremsat af arbeiderne.

*

Endel mindre konflikter og forhandlinger, foruden de allerede nævnte, har ogsaa forekommet i aarets løb inden forbundet paa grund af afskedigelse eller lignende forviklinger. Samlet angiver forbundet, at det i aarets løb har havt 51 konflikter, omfattende 6773 medlemmer. Der er oprettet 29 overenskomster med arbeidsgivere, hvorved 4500 medlemmer har faaet sine løns- og arbeidsforhold tariffmæssig ordnet. Hvormeget de opnaaede lønsforbedringer ialt andrager til i aarets løb, foreligger — beklageligvis — ikke fuldstændig opgave over. Det er muligt, at man kan faa det gennem de statistiske tabeller.

Jern- og metalarbeiderforbundet.

En række lønskrav og tarifer fra forbundets afdelinger ved de mek. verksteder er i aarets løb behandlet og godkjendt af sekretariatet. Ved fremsættelsen af enkelte af disse krav og forhandlingerne derom blev prinsipspørsmålene henvist til forhandling mellem landsorganisationerne. Den 18de april tilskrev Jern- og metalarbeiderforbundets hovedstyre Norsk arbeidsgiverforening og forespurte, om de var villige til at optage forhandlinger om mindsteløn, akkordarbeidet, overtidsarbeidet og betaling for samme, arbeidstiden, sygekassespørsmålet, attestvæsenet m. v. Arbeidsgiverforeningen erklærede sig villig til at forhandle om disse spørsmåal paa betingelse af, at de ved de forskjellige verksteder da foreliggende krav og tvistigheder ophævedes, og at ikke nye krav maatte reises, saalænge forhandlingerne paagik. Hovedstyret gik ind paa at indstille forskjellige lokalkrav paa betingelse af, at forhandlingerne blev begrænset til et nærmere fastsat tidsrum, og at heller ikke arbeidsgiverne paa sin side i den tid gav anledning til

konflikter. Den 7de mai tog forhandlingerne sin begyndelse og paagik daglig en uges tid. Under denne tid formede Jern- og metalarbeiderforbundet skriftlig sine krav i de forskjellige sporgsmaal. Arbeidsgivernes repræsentanter erklærede, at de ikke mødte med noget mandat fra sin organisation om endelig at afslutte nogen overenskomst, hvorfor de begjærede forhandlingerne udsat en 3 ugers tid for at faa anledning til at høre de forskjellige verksteders mening. Forhandlingskomitéen traadte igjen sammen den 13de juni og fortsatte siden uafbrudt til den 4de juli.

Ialt afholdtes 19 fælles forhandlingsmøder, ligesom ogsaa parterne hver for sig afholdt et antal særmøder. Arbeidsgiverne vilde under ingen omstændighed gaa med paa mindsteløn, hvorfor der, hvis forhandlingerne idetheletaget skulde bringe noget resultat, maatte forhandles om de øvrige sporgsmaal. Sluttelig enedes forhandlingskomitéen om en fælles overenskomst for alle mekaniske værksteder, der staar i arbeidsgiverforeningen. Denne overenskomst var inddelt i følgende hovedpunkter: Lønningsforhold, akkordarbeide, ordinær arbeidstid, overtidsarbeide, arbeide udenfor verkstedet, attester, arbeidernes tillidsmand, sygekasseordningen og almindelige bestemmelser. Desuden vedtoges overenskomst angaaende forhandlinger og voldgiftsretter. Overenskomsten bød paa en del lønsforhøielse efter nærmere fastsatte regler, ligesom arbeidstiden var sat til 57 timer.

Ved urafstemning blev denne overenskomst forkastet af forbundets medlemmer. De forskjellige krav, som foran nævnt, staar saaledes fremdeles uløste, hvorfor man ikke skal gaa nærmere ind paa disse godkjendte krav i nærværende beretning.

*

Som foran nævnt omfattede de førte forhandlinger ogsaa sygekasseordningen. Ved de fleste verksteder har forholdet hidtil været, at man har havt en verkstedsygekasse for arbeiderne ved verkstedet uanseet fag. Som oftest har det været en pligt at staa i verkstedsygekassen, og som regel har kontingenten til denne blevet fratrasket i lønningerne. Ved flytning fra det ene verksted til det andet, har man som regel maattet staa en vis tid, inden man blev berettiget i den nye kasse. Dette har været følt som en ulempe, og paa sidst afholdte landsmøde besluttede forbundet oprettelse af en forbundssygekasse. Som svar paa henvendelse fra forbundet svarede arbeidsgiverforeningen, at den vilde fraraade sine medlemmer at lade sine arbeidere udmelde sig af de nuværende obligatoriske sygekasser. Det var saaledes udsigt til, at det kunde bli kamp om dette sporgsmaal, og i januar blev sagen forelagt sekretariatet med anmodning om støtte, i tilfælde arbeidsgiverne gjorde alvor af at modsatte sig, naar forbundets medlemmer 1. april meldte sig ud af de bestaaende verksteds-kasser. Til nogen større forviklinger førte sagen imidlertid ikke. Paa 2 steder maatte man skride til opsigelse af pladsene for at tvinge igjennem, at træk i lønningerne som kontingent til verkstedkassen skulde ophøre. Ved Fevig jernskibsbyggeri opsgades pladsene 10. mai

og ved Kristiansands mek. verksted 15. august. Sagen blev imidlertid paa begge steder ordnet uden arbeidsnedlæggelse.

*

Ved *Strømmens verksted* opnaaedes i februar ved forhandling lønsforhøielse for samtlige medlemmer — 51 mand. 48 mand fik 3 øres og 3 mand 2 øres forhøielse pr. time. Krav reistes samtidig af jern- og metalarbeiderforbundet, formerforbundet og arbeidsmandsforbundet. Pladsene var opsagt.

*

En i 1905 anmeldt lønstarif for *blikkenslagerne i Fredrikstad* blev gjennemført ved forhandling og traadte i kraft fra 1. mai.

*

Klinkerne og dikkerne ved Laxevaags maskin- og jernskibsbyggeri og Bergens mek. verksted indsendte paa vaaren krav om lønsforhøielse og mindsteløn. Ved forhandlinger mellem verkseierforeningen og forbundets stedlige styre 19. og 24. april kom man til enighed om en lønsforhøielse af $2\frac{1}{2}$ øre for de, der har til og med 34 øre, de øvrige 2 øres tillæg pr. time. Mindstelønkravet blev henvist til de da indledede forhandlinger mellem hovedorganisationerne. Kravet omfattede 134 mand.

*

Traadtrækkerne ved Kra spigerverk — 14 mand — fik paa vaaren gjennemført ny akkordtarif med betaling efter vægt istedetfor pr. drag. Dagarbeide blev før betalt med 25 øre timen. Kravet nu var 35 øre, men da fabriken tilbød 30 øre, blev dette modtaget.

*

Den bestaaende tarif for *blikkenslagerne i Staranger* blev af sven-dene opsagt til udløb 1. mai. Efter en del forhandlinger enedes man om en ny tarif, der betegner adskillige forbedringer. Den garanterede mindsteløn fastsattes til 27 øre, som stiger til 33 øre pr. time efter 2 aars arbeide som svend.

*

I januar fremsatte *15 arbeidere ved Mustad & sons verksted, Lysaker*, krav om 3 og 4 øres forhøielse i timelønnen. Dette krav blev af firmaet afslaaet, men efter en del skriftlige forhandlinger indrømmedes 2 øres tillæg til de fleste, et par mand fik 3 øres og 1 à 2 1 øres tillæg pr. time. Gjennemsnittslønnen kom derved op i 35,8 øre — en øgning af 1,8 øre.

*

Blikkenslagerne i Trondhjem gik til opsigelse af den gjældende tarif til udløb 1. juni. Ny tarif kom ikke til enighed om, hvorfor ogsaa pladsene blev opsagt til 1. juni. De derpaa stedfundne forhandlinger resulterede imidlertid i oprettelse af tarif gjældende for 3 aar med 6 maaneders opsigelsesfrist. Tarifen bestemmer en mindsteløn af 35 øre for enhver, som efter endt læretid har arbeidet 2 aar i

faget. Arbeidstid 57 timer, 30 pct. tillæg for overtidsarbeide og 100 pct. tillæg for nat- og helligdagsarbeide.

*

Arbeiderne ved Viig & Vraalsens og A. P. Foss's vægtfabriker, K.r.a., indsendte krav om indførelse af mindstelønstarif, og da firmaerne ikke vilde gaa med herpaa, blev pladsene opsagt, og arbejdsstansning indtraadte 28. marts omfattende 40 mand. Nogle dage senere opsagde ogsaa A. P. Foss skabsmedene — 4 medlemmer samt nogle gutter. Efter en uges streik optoges forhandling med begge firmaer i fællesskab, og den 14. april undertegnedes overenskomst. Helt selvstændige vægtarbeidere samt ildsmede mindsteløn 50 øre. Vægtarbeidere, der selvstændig kan udføre specielle sorter vægte, mindsteløn 45 øre. Metalstobere, loddreiere og maalarbeidere mindsteløn 40 øre og vægtarbeidere, der tilfredsstillende forarbejder dele til vægte, 35 øres mindsteløn pr. time. Desuden lønsskala for gutter. Arbejderne hos A. P. Foss erholdt derved ca. 5 øres tillæg gennemsnitlig og hos Viig & Vraalsen gennemsnitlig 7 à 8 øre. For arbejdets gjenoptagelse stillede ogsaa skabsmedene hos A. P. Foss krav om lønsforhøielse, hvilket blev indrømmet. Tre fik 5 øre og en 3 øres tillæg. Arbejdet gjenoptoges 17. april. Viig og Vraalsen havde imidlertid under streiken faaet 6 „arbeidsvillige“. Disse blev krævet fjernet inden arbejdets gjenoptagelse, hvilket ogsaa skeede. Men et par dage efter kom en af dem igjen. Dette havde tilfølge, at arbejdsstansning igjen indtraadte i 8 dage, til manden endelig forsvandt fra fabriken.

*

Ved *Ruuds mek. verksted*. K.r.a., erholdt arbeiderne et lønstillæg af 4 øre pr. time i april, dog først efter at pladsene var opsagt. Ved verkstedet arbejdede 14 mand, deraf 6 fagarbeidere.

*

Skabsmedene ved Joh. Olsens fabrik, K.r.a., streikede fra 9. til 17. juni for gennemførelse af mindstelønstarif og lønsskala for gutter. Omfattede 16 svende og naglelegutter. I den oprettede overenskomst bestemmes: Selvstændige arbejdere, der har arbejdet 7 aar i faget, mindsteløn 40 øre, 5 aars arbeide i faget 35 øres mindsteløn pr. time. De nuværende akkordpriser forhøies med 15 pct. Desuden erholdt de, der havde 40 øre og derunder, 5 øre tillæg og de høiere lønnede 3 øre pr. time, forsaavidt ikke mindstelønssatserne bevirkede en tilsvarende forhøielse.

⌘

Forbundets medlemmer ved C. Bluncks mek. verksted fremsatte den 4. august et lønskrav m. v. Svaret blev et afslag, hvorfor arbeiderne opsagde sine pladse. Herpaa svarede verkstedet, at „efter nærmere overveielse vil vi, for at imødekomme eder, forhøie timelønnen med 2 øre for de arbejdere, der har til og med 30 øre timen, og med 3 øre over 30, dog saaledes at 50 øre som hidtil blir høieste timeløn“.

Dette tilbud blev af verkstedklubben antaget. Kravet omfattede 27 mand.

*

Smedesvendene hos Imerlund. Kr.a (3 mand), forlangte 5 ores tillæg pr. time. Forhandling kom istand imellem forbundet og arbejdsgiverforeningens distriktsstyre. Arbejdsgiverforeningen vilde ikke indrømme kravet, men endelig opnaaedes en ordning, hvorved de 2 erholdt 3 ores tillæg og en 4 ores tillæg pr. time.

*

Efter 12 dages streik i slutningen af august erholdt *arbejderne ved Thidemansens smedeverksted*, Kr.a, $3\frac{1}{2}$ ores forhøielse pr. time og gutterne 2 ores forhoielse.

*

Klinkerne ved Fevig jernskibsbyggeri fremsatte i juli krav om forhoielse af akkordpriserne, nemlig 50 ore mere for $\frac{3}{4}$ " og $\frac{7}{8}$ " nagler og 1 krone mere pr. 100 nagler for klinkning af kjølen. Da dette ikke blev indrømmet, negtede de at arbejde akkord; men da direktøren kom hjem, tilbød han et tillæg af 25 ore for $\frac{3}{4}$ ", 50 ore for $\frac{7}{8}$ " og 1 krone for kjølringen. Dette blev antaget. Samtidig erholdt medklinkerne og modholderne et tillæg af fra 2 til 5 ore.

*

Kobberslagerne i Fredrikstad (8 mand) fik ved reist lønkrav og deraf følgende forhandling fra 15. august et lønstillæg af gennemsnitlig 3,38 ore pr. time.

*

I marts maaned gjorde forbundets stedlige styre i Fredrikstad henvendelse til *Glommens mek. verksted* med anmodning om forhandling om lønsforhoielse. Bestyreren var imidlertid af den gode gamle skole, der mente at bedst ordne med sine egne arbejdere uden nogen mellemkomst. Var de ikke tilfreds, stod det dem frit for at søge sig noget bedre. Sagen blev udsat til i august, da en ny skrivelse blev afsendt, hvori meddeltes, at i tilfælde ikke høiere løn kunde indrømmes, var skrivelsen at betragte som opsigelse af pladsene. Denne skrivelse havde vistnok gjort bestyreren mere velvillig stemt, thi i en svarskrivelse tilbydes 2 ores forhoielse samt at forhandling kunde indledes. Resultatet blev, at samtlige medlemmer (21 mand) fik et gennemsnitligt tillæg af 2,33 ore pr. time.

*

Ved *Moss mek. verksted* indsendtes andragende om lønsforhoielse i mai. Andragendet blev afslaaet, men en del fik efterhaanden et lidet tillæg. Ved verkstedet arbejdede 84 mand, hvoraf 62 organiserede. Kravet udstod til i august, da hovedstyret paany gjorde henvendelse, og forhandling kom ogsaa istand uden at enighed opnaaedes. Fra arbejderne side fremsattes saa et sidste forslag: — 1 ores forhoielse til dem, som har over 40 ore (7 mand), 2 ore til dem, som har 31 til og med 40 ore (16 mand), 3 ore til dem, som har over 20 til og med

30 øre (29 mand) og 2 øre til dem, som har 20 øre og derunder (8 mand). Hvis ikke dette akcepteredes, meddeltes, at pladsene var at betragte som opsagt, hvorpaa verkstedet indrømmede kravet. Det gennemsnitlige tillæg blev efter dette 2,37 øre pr. time for samtlige.

*

Rørleggerne i Aalesund optog ivaar spørgsmaalet om gennemførelse af lønstarif i faget. Ved forhandling lykkedes det ogsaa at gennemføre saadan, og blev overenskomst oprettet 14de august, gjældende til 1ste juli 1907, og hvis den ikke opsiges 3 maaneder i forveien, blir den fremdeles gjældende 1 aar ad gangen. Efter 4 aars arbejde i faget 45 øres mindsteløn, hjælpearbejdere 25 øres mindsteløn. Arbejdstiden 57 timer. Overtidsarbejde 50 pct. tillæg, son- og helligdagsarbejde 100 pct. tillæg.

*

Rørleggerne i Bergen fik ligeledes gennem forhandling indført lønstarif gjældende fra 1ste november 1906 til 1ste april 1909. 4 aars arbejde i faget mindsteløn 29 øre. 2 aars arbejde som svend eller 6 aars arbejde i faget 36 øres mindsteløn og videre saaledes stigende til 40 øres mindsteløn. For svende, som for tiden har 24 kr. pr. uge, betales et tillæg af 3 øre pr. time. Arbejdstid 56 timer og 25 og 50 pct. tillæg for overtids- og helligdagsarbejde.

*

Reparatørerne ved Borregaard fabriker, Sarpsborg, opnaaede ved forhandlinger i slutningen af mai og begyndelsen af juni en lønsforhøjelse af gennemsnitlig henimod 5 øre pr. time, saaledes at det mindste tillæg blev 4 øre. Overtidsprocenten forhøiedes fra 25 til 50 pct. for helligdagsarbejde. Gennemsnitslønnen, der før var 31 øre, blev forhøiet til 36 øre. Lønsforhøjelsen omfatter 119 medlemmer ved Borregaard og 18 ved Hafslund fabriker.

*

I *Stavanger* indsendte forbundets afdelinger i august maaned krav om lønsforhøjelse. Verkstederne sendte imidlertid sagen til Arbejdsgiverforeningens centralstyre, og dette fandt ikke at kunne tillade verkstederne at indrømme noget paa grund af at den overenskomst, som var forhandlet om mellem hovedorganisationerne, var forkastet. Det stedlige styre anmodede verkstederne om forhandling og et par møder holdtes i oktober. Man enedes om en foreløbig overenskomst under forudsætning af hovedstyrets og centralstyrets godkendelse af samme. Overenskomsten er siden af begge disse godkendt og traadt i kraft. Arbejdstiden 57 timer egentlig. Lønnen forhøies for de, som har 21 til og med 35 øre med 3 øre. for de, som har over 35 til og med 45 øre med $2\frac{3}{4}$ og for de, som har over 45 øre med 5 pct. Disse tillæg indbefatter omreguleringen som følge af arbejdstidens forkortelse.

*

Ved *Kristiania staalverk* opnaaedes ved forhandling en forbedret akkordprisliste for dreierne — 16 mand.

*

Et reist lønskrav ved *A. H. Andersons metalvarefabrik* i Kristiania forte til forhandling, hvorved opnaaedes, at arbejdstiden blev forkortet fra 60 til 57 timer pr. uge og 5 pct. forhøielse af timelønnen. Omfattede 19 medlemmer.

*

Ved *Progress værktøimaskinfabrik* i Kristiania opnaaedes ved forhandling gjennemsnitligt 2,7 ore pr. time. Omfattede 12 medlemmer.

*

Enkelte konflikter og forhandlinger udenom de allerede nævnte har muligens ogsaa i aarets løb forefaldt inden forbundet. Ingen af forbundets konflikter har gjort krav paa understøttelse fra landsorganisationens side.

Træarbejderforbundet.

Den i forrige beretning omhandlede tarif for *Tømmerens forening i Kr.a* traadte i kraft fra 1ste mai 1906. Fra 1ste januar til 1ste mai var man ligeledes enig om et midlertidigt lønsregulativ. Forat faa denne tarif overholdt, har det været paakrævet at skride til blokade af enkelte mestre, og i den anledning er af Landsorganisationen udbetalt i streikeunderstøttelse kr. 632.00.

*

Skibstømmermarulene i Bergen fik i november 1905 godkjendelse af lønstarif til fremsættelse udpaa vinteren. Kravet gik ud paa at faa de gjældende lønsatser, der varierede fra 32 ore og opover til 40 ore, fastsat til 40 ore, 25 og 50 pct. tillæg for overtids- og natarbejde samt arbejdstiden begrænset til 56 timer pr. uge. Ved kravets fremsættelse i marts tilbød arbejdsgiverne 5 pct. tillæg for dem, som havde under 35 ore timen — læregutter undtaget. Dette tilbud blev af afdelingen forkastet. Efterat sagen igjen var behandlet i sekretariatet, gaves godkjendelse til pladsenes opsigelse; men samtidig besluttedes, at formanden, hr. A. Pedersen, skulde reise til Bergen og føre forhandlingerne. Dette forte ikke til noget andet resultat, end at arbejdsgiverne langt om længe gik med paa at forandre sit tilbud fra 5 til 6 procents lønstillæg. Heller ikke dette kunde arbejderne gaa med paa, hvorfor pladsene blev opsagt til udløb 10de april. Samme dag tilbød *verkseierforeningen* 2½ øres tillæg pr. time. Dette var forelagt arbejderne som ultimatum, og vedstodes kun forsaavidt at arbejdsnedlæggelse derved blev undgaaet. Samme meddelelse blev ogsaa telegrafisk givet sekretariatet. Dette opretholdt imidlertid kravet om 10 pct.s lønsforhøielse, hvilket var det forslag, A. Pedersen under forhandlingerne havde holdt paa. Arbejdssstansningen kom til at omfatte 69 mand og paagik til 7de mai. Den derpaa oprettede overenskomst

gjælder til 1ste marts 1908 med 3 maaneders opsigelse for begge parter. Arbejdslønnen forhøiedes med 3 øre for helt ud duedige arbejdere og 2½ øre for de ældre og ikke fuldt ud dygtige samt for nyudlærte og mindre dygtige arbejdere. Overtidsarbejde de 2 første timer efter ordinær arbejdstid 25 pct. tillæg. Nat-, søn- og helligdagsarbejde 50 pct. tillæg.

*

For *snedkerne og tømmermændene i Trondhjem* godkjendtes i januar et tarifforslag, der tilsigtede at faa indført mere ordnede forhold inde i faget saavel i bygningsbranchen som ved de mek. verksteder. Ved de mek. verksteder indsendtes kravet i april med anmodning om forhandling, men uden at erholde svar. Af hensyn til de optagne forhandlinger mellem Jern- og metalarbejderforbundet og Arbejdsgiverforeningen fandt sekretariatet, at kravet maatte udstaa en tid. Ved forhandling i mai gennemførtes lønstarif for bygningssnedker- og tømmersmandsarbejde, indeholdende en række bestemmelser vedrørende faget. Lønforhøielse 3 øre pr. time, dog saaledes, at ingen betales mindre end 33 øre -- med undtagelse af enkelte gamle og svagelige arbejdere. Fra 1ste april 1907 bestemtes mindstelønnen til 35 øre og overenskomstens varighed til 1ste april 1908. Ved Trondhjems og Øhrens mek. verksteder gjenoptoges kravet igjen i juli, og da verkstederne fremdeles vægrede sig for at forhandle, blev pladsene opsagt til udløb 13de august ved Trondhjems mek. verksted. Ved Øhrens 1 uge senere. Arbejdssstansningen kom til at omfatte 72 mand. Efterat forhandling var forsøgt, men uden resultat, blev sagen oversendt Arbejdsgiverforeningens centralstyre, der foreslog for sekretariatet nedsættelse af et forhandlingsudvalg. Til dette valgte sekretariatet O. Lian, M. Nygaard og H. Pettersen til sammen med arbejdsgiverforeningens repræsentanter at søge en løsning paa konflikten, hvilket ogsaa skeede paa følgende grundlag: Timelønnen forhøies for tømmermændene med 3 øre, for indretnings- og møbelsnedkere samt modelsnedkere med 2 øre. For særlig gamle og svagelige arbejdere gjælder denne forhøielse ikke. Alle streikende arbejdere indtages igjen i sine pladse. Konflikten afsluttedes 8de september. 7 mand, der var indbefattet i konflikten, tilhørte Møbelsnedkerforbundet.

*

I januar godkjendtes tarif for *Bygningssnedkernes forening i Kr.a.* Kravet gik ud paa 50 øres mindsteløn og 54 timers ugentlig arbejdstid samt 25 og 50 pct. tillæg for overtids- og natarbejde. Kravets fremsættelse er paa grund af organisationsforholdene udsat. Imidlertid gennemførtes ved forhandling et midlertidigt lønsregulativ gjældende fra 1ste september 06 til 1ste juni 07. Timeløn 40 øre, overtidsarbejde til kl. 9 25 pct. tillæg og for helligdagsarbejde 50 pct. tillæg.

*

For *snedkerne og tømmermændene i Fredrikstad* fortes i juli forhandling med mestrene om gennemførelse af en af sekretariatet godkendt tarif. En saadan blev ogsaa oprettet, men med noget reducerede priser. Mindsteløn 40 øre efter 5 aars arbejde i faget. Overens-

komsten traadte i kraft 4de august og gjælder til 1ste april 08 med 6 maaneders opsigelse. Blokade paagik en tid hos nogle mestre, som ikke vilde undertegne tarifen.

*

I februar androg forbundsstyret om bemyndigelse til at opsigde de bestaaende tarifer ved *Drammens og Nøstets trævarefabriker* til udløb 1ste juni, saafremt det ikke ved forhandling skulde lykkes at opnaa 3 øres forhøielse pr. time i de forholdsvis lave lønninger — 20 til 30 ore timen. I juni gaves tillige godkjendelse til pladsenes opsigelse. Men da arbejdsgiverne tilbød 10 pct. lønsforhøielse, gik arbeiderne med paa dette, og overenskomsten blev igjen undertegnet for 1 aar.

*

Bygningstømmermændene i Bergen fik ved forhandling med mesterforeningen i april gennemført lønstarif i faget — 50 øres timeløn for øvede fagfolk og bestemmelse om at kun benytte organiserede arbejdere. Hos en 7–8 mestre, der stod udenfor mesterforeningen, maatte pladsene opsiges, men blev ogsaa hos disse tarifen gennemført dels med og dels uden arbejdsstansning. Efterpaa fik man dog et efterspil, idet pladsene maatte opsiges for de tømmere, der arbeidede ved Bergens kommune. Ved behandling i formandskabet blev vedkommende inspektør paalagt at overholde den for faget paa stedet gjældende lønstarif.

*

Forbundets afdeling i *Sarpsborg* fik i juni ved forhandling gennemført en lønsforhøielse af ca. 14 pct. samt bestemmelse om overtidsprocenten — 25 pct. tillæg for overtid og 50 pct. tillæg for helligdagsarbejde. Kravet omfattede 55 mand.

*

Tømmermændene og snedkerne i Berum opnaaede i august maaned ved forhandling at faa gennemført lønstarif i faget. Der fastsattes garanteret mindsteløn 45 øre pr. time samt faste akkordpriser i tilfælde af akkordarbejde. Overtidsarbejde til kl. 8 aften 25 pct. tillæg, for overtid ellers 50 pct. tillæg. Dertil bestemmer tarifen, at mestrene kun skal benytte medlemmer af Træarbejderforbundet.

*

Den 18de mai godkjendtes akkordtarif for *tøndebedkerne i Stavanger*. Ved tarifens fremsættelse vilde mestrene aldeles ikke forhandle om denne, hvorfor pladsene blev opsagt til udløb 1ste september. Da mestrene fremdeles var uvillige til forhandling, indtraadte arbejdsstansning omfattende 30 mand. Streiken paa gaar fremdeles uforandret; kun er de streikendes antal reduceret til 20 mand.

Formerforbundet.

Et i lang tid forberedt lønskrav for formerne ved Strømmens verksted blev i slutningen af 1905 gjenoptaget for at soges gennemført samtidig med krav for jern- og metalarbejderforbundets og arbejds-

mandsforbundets medlemmer sammesteds. I januar 1906 indlededes forhandlinger, men førte ikke til noget resultat, hvorfor arbeidernes pladse blev opsagt. Efter en hel del væsen med opsigelserne, hvilke ingeniør Ihlen ansaa for ugyldige, kom det anmodning fra De mek. værksteders forening om forhandling. I denne deltog de 3 forbunds formænd og resulterede i vedtagelsen af følgende overenskomst:

„Den ved Strømmens værksted herskende konflikt løses paa følgende betingelser:

1. Der gives følgende tillæg til den timebetaling, som arbeiderne havde den 31. december 1905:

I. Formerne:

- a) De, der havde 36 ore og derover, faar et tillæg af 2 ore pr. time.
- b) De, der havde under 36 ore, faar et tillæg af 3 ore pr. time.

II. Støberiarbeiderne:

- a) De, der havde 26 ore og derover, faar et tillæg af 2 ore pr. time.
- b) De, der havde under 26 ore, faar et tillæg af 3 ore pr. time.

III. Jern- og metalarbeidere:

- a) De, der havde 36 ore og derover, faar et tillæg af 2 ore pr. time.
- b) De, der havde under 36 ore, faar et tillæg af 2 ore time.

2. Ovennævnte 3 organisationer forpligter sig til ikke at stille noget videre krav om forøgelse af timelønnen ved Strømmens værksted i den gjenværende del af 1906. Denne bestemmelse gjælder ikke gutter under 18 aar.

- 3 De samme 3 organisationer sørger for, at den under 24. januar fra arbeiderne ved Strømmens værksted fremsendte opsigelse uden ophold tages tilbage, og for, at der ikke paa nogen maade lægges Strømmens værksted hindringer iveien for at indtage arbeidere.“

*

Et af sekretariatet tidligere godkjendt lønskrav for *formerne i Stavanger*, blev i juli fremsat for arbejdsgiverne, og i forhandlingsmøde 3die august enedes man om et lønstillæg af 3 ore pr. time for de, som havde under 35 ore og 2 ores forhoielse for de, der havde 35 ore og derover pr. time. Den ugentlige fortjeneste forhoiedes dermed med kr. 1,50. Kravet omfattede 54 mand.

Ved indgaaelsen af den tidligere omtalte forelobige overenskomst mellem værkstederne og jern- og metalarbeiderforbundets afdelinger paa stedet, blev arbeidstiden nedsat fra 60 til 57 timer ugentlig. Denne forkortelse i arbeidstiden kommer ogsaa til at gjælde formerne ved Stavangers støberi & dok, som derved fik sin *ugeløn* reduceret. Formerne reiste derfor krav om en tilsvarende forhoielse i timelønnen og med sekretariatets godkjendelse blev pladsen opsagt af ca. 50 formere.

Imidlertid tilbød værkstedet, at hvis formerne frafaldt ethvert krav om godtgjørelse for tilfældigt overtidsarbeide for akkordarbeiderne samt at afdelingen frafaldt kravet om forhøielse af overtidsprocenten for timelønsformerne som et lokalkrav, var de villige til at forhoie time-lønnen for samtlige formere, svarende til den paaførte lønsreduktion. Dette gik afdelingen ind paa og konflikten blev dermed bilagt.

*

I november anmeldte forbundet lønskrav for 4 formere i Tønsberg. Forudsætningen var at kravet skulde fremsættes straks og konflikten i tilfælde fores for egen regning. Kravet gennemførtes ved forhandling, hvorved opnaaedes gennemsnitlig 3 øres forhøielse pr. time.

*

I marts maaned androg forbundsstyret sekretariatets støtte til gennemførelse af et almindeligt lønskrav for *formerne ved Nylands værksted*. Gjennemsnitslønnen blev stadig trukket ned, idet ældre og godt betalte formere fik afsked under paaskud af mangel paa arbeide. De opsagte blev gjerne ogsaa gjort opmærksom paa, at de kunde faa begynde igjen, men for en lavere løn. Man gik dog ikke til aaben kamp, straks kravet ikke blev indrømmet, men gennem foreningen advaredes formere mod at søge arbeide ved Nyland. Da saa lidt efter hvert en 8 à 10 formere sluttede ved værkstedet og nye ikke kunde erholdes, blev det mangel paa arbejdskraft. Verksmesteren tilbød da tilslut et tillæg paa den maade, at lønsforhøielsen skulde foregaa lidt efter hvert i lobet af en maanedes tid, til alle havde erholdt lønsforhøielse. Lordag den 11te august fik de sidste af formerne sit løns-paalæg, saaledes at de lavest aflønnede fik 3 øres tillæg pr. time og de øvrige 2 øres forhøielse.

*

Formerne i Fredrikstad fremsatte i august krav om lønsforhøielse og ved forhandling blev dette indrømmet saaledes, at gjennemsnitlig opnaaedes $2\frac{1}{4}$ øres forhøielse pr. time.

*

Ved *Myrens værksted, Kr.a.* opnaaedes paa samme tid ved forhandling et lønstillæg af gjennemsnitlig $2\frac{1}{2}$ øre pr. time.

*

Ved *Huuns støberi i Bergen* opstod i april maaned forviklinger, idet Huun oprettede et nyt støberi og begyndte med at anvende kvinder som formere. Dette besluttede formerne at modsætte sig ved at negte at være behjælpelig med at oplære kvinderne. Paa grund af dette opsagde 2 formere sine pladse, men blev paa samme tid blokeret saaledes, at de ikke kunde erholde arbeide andetsteds. De 2 mand erholdt streikeunderstøttelse af landsorganisationen. Lidt efter hvert sluttede nogle af kvinderne, og enkelte blev opsagt. I juni var Huuns forsøg at regne for mislykket, idet da alle kvinder havde sluttet.

*

Ved *Wingaaards støberi*, Bergen, gjennomførtes ved forhandling i oktober en lønsforhøielse af fra 1 til 10 ore pr. time — gjennemsnittlig 4 ore pr. time for stedets 39 formere.

Bagerforbundet.

Mellem forbundets afdeling i Skien og en derværende mester opstod i januar konflikt, idet mesteren forlangte, at hans arbeidere skulde underskrive kontrakt med 1 maanedes opsigelse. Hensigten var at sikre sig folk, i tilfælde forbundet paa grund af bagerloven skulde foretage storstreik. Da folkene negtede at underskrive kontrakten, blev de opsagte, og følgen blev, at forbundet maatte skride til blokade af vedkommende mester.

*

Paa kongressen i 1905 vedtoges som bekjendt en protestresolution mod forandring af bagerloven, og ikke længe efter havde sekretariatet sagen til behandling, idet forbundet androg om landsorganisationens støtte til om fornødent gjennom kamp at søge bibeholdt de fordele, bagerloven havde bragt ved natarbeidets afskaffelse.

Sagen blev aktuel frempaa vaaren 06 ved stortingets behandling og vedtagelse af forandring i bagerloven. Denne forandring fandt bagerne var en delvis tilbagevenden til natarbeidet og besluttede sig for gjennom storstreik at hævde den gamle arbeidsordning. I den anledning udarbeidedes et regulativ for arbeide i bagerier m. v. i overensstemmelse med den gamle bagerlov til forelæggelse for mestrene til underskrift. Ligeoverfor de mestre, der ikke vilde underskrive, blev arbeidsstansning at iverksætte. Sekretariatets forudsætning var, at man straks skulde indlede forhandling overalt, men at arbeidsnedlæggelse kun maatte iverksettes suksessivt efter indhentet samtykke. Imidlertid begyndte kravet fra de forskjellige byer at trykke paa foranlediget ved de stedlige forhold og mestrenes truende holdning. For at ikke mestrene skulde faa altfor stort spillerum, indrømmede forbundet flere af de vigtigste afdelinger at gaa til arbeidsnedlæggelse, saa naar vel 14 dage var gaaet, havde man kampen over hele linjen. I flere af de mindre byer havde loven mindre betydning, hvorfor ingen kamp reistes. I Kristiania indtraadte arbeidsstansningen 12. mai og i de øvrige byer lidt efter hvert indtil Trondhjem, hvor arbeidet blev nedlagt 30. mai. Omtrent overalt var da forholdet dette: En del mestre havde gaaet med paa overenskomsten, medens en del og det gjerne de største mestre forsøgte at hjælpe sig frem paa bedste maade ved „arbeidsvillige“. Af det slags folk viste det sig at være langt flere, end man havde troet. Dels blev en del af bagerforbundets medlemmer staaende igjen i sine pladse og dels var det „skrabsammen“ fra forskjellige kanter. Man haabede paa, at det skulde vise sig umulig at greie at holde bedrifterne igang med det slags folk, og at mestrene lidt efter hvert skulde skrive under; men der viste sig liden forandring fremover i saa henseende.

I juni tilbød Trondhjems ordfører mægling i konflikten. En saadan blev imidlertid afvist af bagermestrene med den begrundelse, at

de havde overladt sagen til Norsk arbejdsgiverforening. Paa foranledning heraf tilskrev sekretariatet arbejdsgiverforeningen med forslag om optagelse af forhandlinger om konfliktens løsning. Efter en del brevveksling kom ogsaa forhandling istand. Som arbejdsgiverforeningens repræsentanter mødte snedkermester B. Svenberg, garvmester Carl Berg og blikkenslagermester Johansen og for sekretariatet Ole O. Lian, Jonas Nygaard og Gunnar Sethil. Desuden mødte som part bagermestrene Hansen og Samson og for bagerforbundet A. Bay. En række møder blev afholdt, ligesom ogsaa sekretariatet gjentagne gange var sammenkaldt til møde i sagens anledning. Men at komme til en overenskomst for det hele land under saadanne omstændigheder, det var netop her vanskelighederne viste sig, og som da ogsaa tilslut bragte forhandlingerne til at strande. Forsøget paa at befæste det vundne, paa samme tid som man erkjendte det tabte, viste sig vanskelig at faa koblet sammen i en og samme overenskomst. I 2 byer havde bagersvendene faaet gennemført overenskomster, hvor mestrene var forpligtet til kun at beskæftige organiserede svende, og i en by, hvor fortrinsvis organiserede skulde anvendes. Skulde nu konflikten afsluttes, og de indgaaede overenskomster opretholdes, vilde paa disse steder streikebryderne maatte fjernes, og dette kunde arbejdsgiverne ikke gaa med paa, og paa dette punkt strandede forhandlingerne.

Ved denne tid bragte bagerforbundet i anvendelse et „mærkesystem“, hvorved bagervarerne fra de mestre, der havde underskrevet overenskomsten, blev mærkede. For at se virkningerne af denne agitation, udsatte sekretariatet en tid med at fatte beslutning om stridens afslutning. Men den opfatning begyndte mere og mere at gjøre sig gjældende i sekretariatet, at seier kunde ikke opnaaes, selv om kampen fortsattes, hvorfor spørgsmaalet blev, hvordan man paa bedste maade skulde faa konflikten afviklet. Den 17. august vedtoges en henstilling til bagerforbundet om at søge konflikten hævet, og da forbundet fremdeles intet skridt gjorde i den retning, vedtoges den 31. august følgende beslutning: Sekretariatet finder, at en fortsættelse af bagerstreiken vil være uden nytte for opnaaelse af de krav, som bagerforbundet stiller, hvorfor understøttelsen ophører fra 22. september førstk.

Den 21. september blev streiken af bagerforbundet officielt hævet med undtagelse af Trondhjem. Den 22. blev ogsaa denne afdeling telegrafisk underrettet om at hæve streiken, og samme dag blev bagermestrenes landsforening ved en skrivelse meddelt, at konflikten var hævet og begrundelse hvorfor.

Ikke længe efter indrappoterede forbundet til sekretariatet, at de arbejdsledige svende efter streiken ikke kunde komme i arbejde, hvorfor bagermestrenes holdning maatte betragtes som lockout. Sekretariatet besluttede saa at anmode bagermestrene om en forhandling forat faa klarhed over stillingen. Møde afholdtes 15de oktober. Bagermestrene hævdede straks, at sagen ikke kunde betragtes som lockout fra deres side, men deres opfatning var, at en streik ikke kunde ophæves af den ene part alene uden at nogen aftale blev truffet og isærdeleshed da kampen ikke helt blev indstillet, men agitationen med

„mærkesystemet“ fremdeles paagik. Af den grund ansaa de streiken for fremdeles gaaende og opretholdt sin tidligere fattede beslutning om ikke at indtage de streikende i arbeide. Hvad forhandlingerne især dreiede sig om var gjenindtagelsen af de ledige svende. Sluttelig enedes man i forhandlingskomiteen om følgende forslag, som siden blev vedtaget af parterne:

„Konflikten om bagerloven af 1906 ophører over det hele land, saaledes at enhver bageridrivende kan arbeide efter denne. De gamle lonstarifer opretholdes for de opnaaede lonningers vedkommende. Al agitation med mærker og avertissementer etc., som er dreven under streiken, ophører. De streikende svende indtages efterhvert, som behovet er tilstede.“

Af hensyn til de mange, som blev ledige efter streiken, bevilgede sekretariatet 2 ugers understøttelse efter streikens ophor.

Murerforbundet.

I slutningen af december 1905 androg forbundet om bemyndigelse til at opsigte den bestaaende kontrakt mellem forbundets afdeling og mestrene i Fredrikstad til udløb 1ste april. Formaalet var at søge timelønnen forhoiet med 5 øre — fra 50 til 55 øre. Ved kontraktens indgaaelse var det forudsætningen, at forhandlinger om ny kontrakt skulde optages inden den gamles udløb. Mestrene havde imidlertid ikke gjort noget forat efterkomme dette, hvorfor arbeiderne fandt at maatte opsigte kontrakten. Ved overenskomstens udløb kom det til arbeidsnedlæggelse i 3 uger. Da kom man til enighed om ny overenskomst gjældende for 2 aar. I denne fastsættes timelønnen til 55 øre fra 1ste januar 1907 og og tillægget for overtidsarbeide forhoies med 25 pct.

Murerne i Stavanger opsigte ligeledes med sekretariatets godkjendelse den bestaaende overenskomst til udløb 1ste mai. Ved forhandling blev ny overenskomst undertegnet for 2 aar med 3 maaneders opsigelsesfrist. Timelønnen forhoiedes fra 50 til 55 øre, og arbeidstiden forkortedes fra 10½ til 9 timer pr. dag. Kravet omfattede 28 mand.

*

I *Aalesund* blev overenskomsten af mestrene opsagt til udløb 1ste april. Forhandlinger blev indledet, men førte ikke til noget resultat, idet mestrene forlangte den gjældende timeløn — 70 øre — nedsat med 10 øre. Følgen blev arbeidsnedlæggelse omfattende 138 murere. Murerens oprindelige krav var 70 øre 1ste aar og 65 øre pr. time det andet aar. Under forhandlingerne strakte de sig til 68 øre 1ste aar og 65 2det aar, men mestrene vilde kun gaa med paa 65 øre gjældende for 1 aar. Murerne gik saa tilbage til sit oprindelige krav, og efterat streiken havde paagaet i 5 uger, blev ogsaa dette krav helt gennemført. Enkelte punkter i kontrakten blev ogsaa omredigeret efter svendenes forslag, saaledes at den yder bedre garanti.

*

Ved forhandling i februar blev lønstarifen for *Murerne i Kristiansand* fornyet. Timelønnen forhøiedes fra 53 til 55 øre pr. time samt forhøiede procentsatser for udenbys arbeide.

*

I *Trondhjem* udløb, efter foretagen opsigelse fra svendenes side, den bestaaende overenskomst den 15de juni. Timelønnen, der før var 50 øre, var i det nye kontraktsforslag sat til 60 øre, ligesom der forøvrigt var gjort en del forandringer i kontrakten. Kravet stilledes samtidig for saavel murere som murarbeidere, og det kom til arbeidsnedlæggelse i 14 dage inden enighed opnaaedes om ny overenskomst. For murerne vedkommende opnaaedes dog enighed for, men arbeidet kunde først gjenoptages efterat enighed var opnaaet ogsaa for murarbeidernes vedkommende. Efter den nye overenskomst er timelønnen 55 øre fra 15de juni 06 til 15de december 07 og siden 60 øre timen til 15de juni 1909. Kontrakten forpligter mestrene til kun at benytte organiserede murere og byder paa en tilfredsstillende ordning af en række fagspørgsmaal. Overenskomsten omfatter 128 mand.

*

Som før meddelt, blev *murerne i Bergen* arbejdsledige grundet murarbeiderstreiken sammesteds og erholdt streikeunderstøttelse — ca. 90 mand. Murerne havde her intet krav stillet.

Skotoiarbeiderforbundet.

Ved *skofabrikken i Skien* indfortes paa vinteren pindemaskiner. Denne anledning benyttede arbeiderne til at forelægge en pristarif og efter en længere forhandling blev tarifen underskrevet af fabrikens disponent.

*

I midten af marts forelagdes saavel skomagermestrene i *Trondhjem* som *A/S Trondhjems skofabrik* de af sekretariatet tidligere godkjendte tarifer. For haandskomagernes vedkommende blev af mestre og svende nedsat en forhandlingskomite. I denne enedes man temmelig snart om pristarifen for haandarbeide. Herved gjorde mestrene siden adskillige vanskeligheder, idet foreningen vistnok godkjendte tarifen, men var mestrene uvillig til at underskrive den. Det hele forløb dog af uden almindelig arbejdsnedlæggelse, og tarifen blev underskrevet, hvorved arbeiderne opnaaede en lønsforhøielse af 50 til 70 øre pr. par i grundprisen, foruden adskillige forbedringer vedrørende reparation og ekstraarbeide. Ved blokade af et par mestre blev nogle ugers understøttelse at udbetale.

Ved *Trondhjems skofabrik* indleddes forhandling med disponenten, og opnaaedes enighed om styktarifen, men mindsteløn for ugearbeiderne vilde han ikke gaa med paa. Ved fornyet forhandling mellem disponenten og forbundets forretningsfører opnaaedes enighed, saaledes at disponenten undertegnede tarifen og gik med paa et lønstillæg for uge-

arbeiderne. Mindstelønskravet maatte derimod frafalles. Fabrikens 36 arbeidere opnaaede en lønsforbedring, der for samtlige beløber sig til kr. 2000.00 pr. aar.

Ikke længe efter blev en naatløse opsagt fra sin plads. Vedkommende havde været med i forhandlingskomiteen, og alt tydede paa, at dette var grunden til opsigelsen. Sekretariatet godkjendte derfor arbejdsnedlæggelse paa dette grundlag, hvis afdelingen vilde gaa til dette skridt. Imodsat fald blev vedkommende at understøtte til hun kom i arbejde. Det sidste alternativ blev valgt og understøttelse blev udbetalt i 12 uger.

*

I mai maaned gik *skotoiarbeiderne i Aalesund* til opsigelse af pladsene, da forhandlingerne om en indleveret tarif ikke førte til noget resultat. Arbejdsstansning indtraadte 21de mai omfattende 47 mand. Streiken paagik i 14 dage og endte med, at arbeiderne fik sine krav indrømmet, saaledes et betydeligt tillæg til stykpriserne og en fastsat mindsteløn for ugearbeiderne af 18 kr. 5 mindre mestre, der stod udenom organisationen holdtes en tid blokeret.

*

Forbundets afdeling i Ekersund fik i juni — ved delvis arbejdsstansning — gennemført pristarif omfattende 16 arbeidere.

*

I Haugesund reiste afdelingen udpaa høsten et lønskrav, der efter 1 dags streik gennemførtes. Den opnaaede lønsforhøielse udgjorde omkring 10 pct. Ugearbejdernes mindsteløn forhøiedes fra 15 til 17 kr. pr. uge. Resultatet kom 40 arbeidere til gode.

*

Forbundet har saaledes i 1906 gennemført 6 tarifer omfattende 183 arbeidere, og den samlede lønsforhøielse pr. aar beløber sig til ca. 15 000 kroner.

Møbelsnedkerforbundet.

I mars maaned gaves bemyndigelse til at forelægge for mestrene i Bergen en mindstelønstarif af 40 ore pr. time og en fastsat ugentlig arbejdstid af 57 timer. Mestrene nægtede imidlertid enhver forhandling med organisationen, hvorfor pladsene blev opsagt. Den 7. april blev arbeidet nedlagt af ca. 100 mand. Streiken paagik i 3 uger, da man ved forhandling mellem organisationerne enedes om en mindsteløn af 35 ore pr. time og en ugentlig arbejdstid af 57 timer.

*

I mai anmeldtes mindstelønstarif med 37 og 40 øres mindsteløn og 57 timers ugentlig arbejdstid for forbundets afdeling i *Drammen*. Der arbejdede i faget paa stedet 26 mand, hvoraf 20 var organiserede.

Den 31. august godkjendtes kravets fremsættelse og eventuelt pladsenes opsigelse. Sagen blev imidlertid ordnet ved forhandling.

*

I *Stavanger* udløb efter forudgaaende opsigelse den gjældende tarif 1. mars. Mindstelønnen var 16 kr. pr. uge. Det nye krav gik ud paa 35 øres mindsteløn og 56 timers ugentlig arbejdstid. I febr. underskrev 6 af byens mestre den nye tarif, medens hos de øvrige pladsene blev opsagt. Understøttelse er fra landsorganisationens side udbetalt saavel til denne blokade som ogsaa til en lignende i *Haugesund*, hvor en mester ikke vilde underskrive tarifen.

Stenhuggerforbundet.

Forbundet fik i februar maaned sekretariatets godkendelse til at søge gennemført ensartet lønstarif for det hele land for hugning af stor- og finsten. Udover vaaren søgte man forhandling indledet med graniteksportørforeningen. Efter at sagen var trukket i langdrag viste det sig, at nogen forhandling med graniteksportørforeningen ikke kunde komme istand, hvorfor man maatte gaa til at gribe sagen an overfor de enkelte arbejdsgivere. Som følge deraf fik forbundet godkendelse til at gaa til arbejdsnedlæggelse hos Beer & co. og Fredrikstad stenhuggerier — 96 mand. Arbejdsstansningen indtraadte 12. og 13. juli. Streiken kom til at trække i langdrag, idet de forhandlinger, der kom istand, ikke bragte noget resultat, hvorfor endel af de streikende søgte arbejde andre steder. Blandt andet havde Beer & co. ogsaa leverancen af huggen sten til Trondhjems høiskole. Paa grund af streiken kneb det noksaa haardt med denne leverance, og Beer forsøgte saa at faa denne udført ved stenhuggerfirmaer i Kristiania. Forbundet fandt da med sekretariatets godkendelse at maatte blokere al hugning af sten til Trondhjems høiskole. Derved blev ogsaa endel af stenhuggerne i Kristiania inddragne i konflikten.

Arbejdernes oprindelige krav gik for finstenens vedkommende ud paa at faa Kristianitarifen af 1899. For storstenens vedkommende foresloges en særlig tarif — nærmest i lighed med den svenske Uddevallatarif, men med visse forandringer.

Den 19de oktober sammentraadte repræsentanter for graniteksportørforeningen og stenhuggerforbundet til forhandling. Graniteksportørerne forelagde her følgende forslag fremsat som ultimatum:

„Al hugning af kai- og doksten, enklere husfacader, trapper samt anden sten til og med grad 2 bliver at betale efter Uddevallatarifens nuværende priser og fortolkning. For bygningsten og sten af finere grader end for nævnt, betales efter Kristianitarifen + 10 pct. Ovenstaaende gjælder fra denne tarifs underskrift til 1ste september 1907 og senere 1 aar ad gangen, saafremt ikke opsigelse er skeet inden 1ste mars. hvorefter tarifen forfalder 1ste september samme aar.“

Under forhandlingerne gik de dog med paa en del forandringer, saaledes at dagarbejde betales med 50 øre pr. time og overtidsarbejde med 50 pct.s tillæg, samt at tarifens opsigelse henlægges til høsten.

Hvad huggereglerne angaar, skulde disse praktiseres paa den norske side af Idefjorden som ved Kroken paa svensk side.

Af hensyn til at udsigterne paa grund af den tilstødende vinter var adskillig svækkede, fandt styret at kunne anbefale forslaget til vedtagelse. Ved afstemning i de streikende afdelinger blev ogsaa forslaget vedtaget. Efter endnu en del forhandlinger angaaende antagelsen af de streikende og erholdelse tilbage af før indehavte stenbrud, blev overenskomsten undertegnet af forbundet og vedkommende stenhuggerfirmaer. Arbejdet gjenoptages 12. november og kom da alle mand i arbejde igjen med det samme.

Malerforbundet.

Den bestaaende overenskomst mellem malerforbundets afdeling i Kristiansand og mestrene sammesteds udløb uden opsigelse 1. april. Timelønnen var før varierende fra 35 til 42 øre. Ved udløbstiden var det forbundets hensigt at søge gennemført en ny tarif med 50 øres fastsat mindsteløn. Forhandlingerne angaaende samme førte ikke til enighed, hvorfor arbejdsstansning indtraadte 1. april og paagik i 5 dage. Da oprettedes overenskomst for 1 aar med 3 maaneders gjensidig opsigelse. Overenskomsten fastsætter en mindsteløn af 45 øre pr. time for duelige fagmænd. Øvrige arbejdere i faget — farvedragerne og læringe undtagne — mindsteløn 40 øre pr. time. Udover disse lønssatser betales enhver efter dygtighed. Kravet omfattede ca. 40 mand.

*

Ved forhandling fik forbundets afdeling i Fredrikstad oprettet ny overenskomst med 3 maaneders gjensidig opsigelsesfrist, dog saaledes at opsigelsen altid udløber 1. maj. Svende eller de, der har arbejdet i faget i 7 aar, og som ved sit arbejde kan godtgjøre at være duelige fagmænd, betales med en mindsteløn af 45 øre pr. time. Nyudlærte kan dog det første aar efter læretiden betales med en mindsteløn af 40 øre pr. time. Dagarbejdere 35 øre pr. time. Forøvrigt en række bestemmelser vedrørende faget.

Bogbinderforbundet.

I juli søgte forbundet godkendelse paa lønstarif for afdelingen i Bergen, hvor tidligere ingen tariffmæssig ordning var gjældende i faget. I oktober fandt forbundet, at det var den mest beileilige tid til kravets fremsættelse, hvortil sekretariatets godkendelse blev indhentet. Ved den derpaa indledede forhandling med mestrene enedes man om et fremtidigt løns- og arbejdsregulativ. Lønnen for svende 1. aar efter læretiden 18 kr. pr. uge, 2. aar efter læretiden 20 kr. pr. uge og 3. aar efter læretiden 22 kr. pr. uge. Arbejdstiden 56 timer ugentlig og for overtidarbejde indtil kl. 10 aften 33½ pct. tillæg, nat- og helligdagsarbejde 50 pct. tillæg. Overenskomsten gjælder til 1. september 1911 med 3 maaneders opsigelse. Kravet omfattede 37 mand.

I november anmeldte forbundet til sekretariatet et lønskrav for afdelingen i Aalesund (5 mand), men da tiden netop var beleilig, vilde forbundet skride til kravets fremsættelse straks for egen regning og risiko.

Efter en arbejdsstansning i 10 dage blev overenskomst oprettet. Arbejdstiden fastsattes til 53 timer for saavel styk- som ugearbejdere. Løn for svende 1. aar efter læretiden 15 kr. pr. uge, 2. aar 16 kr. pr. uge. Læregutter 1. og 2. aar 5 kr. pr. uge, 3. og 4. aar 6 kr. pr. uge. Kvinder 1. aar 6 kr., 2. aar 7 kr. pr. uge. Overtidsarbejde 50 pct. tillæg, nat- og helligdagsarbejde 80 pct. tillæg. Alt stykarbejde forhoiedes med 10 pct.

Forgyldernes fagforening, Drammen.

Denne forenings medlemmer arbejder ved Rodskog guldlistefabrik, og arbejdsforholdene ved denne har ikke netop udmærket sig som særdeles ordnede med hensyn til akkordpriser o. l. Det var nærmest af den slags akkord, som kjendes fra før under navnet „tvangsakkord“. Det var arbejdsgiveren eller i dennes sted verksmesteren, der dikterede akkordprisen og hvordan arbeidet skulde udføres. 2 slibere, der i fællesskab arbejdede akkord, fik i mai en 3die mand tilsat i akkorden. Denne mand var aldeles uøvet, og fortjenesten for havde været temmelig lav og varierende. De frygtede derfor for, at lønnen ved denne ordning vilde bli endnu lavere, og indbragte *sagen* for foreningen. Her fattedes beslutning om, at foreningens formand sammen med de 2 slibere skulde søge en konference med verksmesteren om enten at faa partierne tredelte eller ogsaa faa tilsagn om, at deres ugeløn ikke skulde reduceres. Ved forespørgsel gir verksmesteren intet svar. De 2 arbejdere tager saa og tredeler et parti, hvortil verksmesteren erklærer, at da behøvede de ikke at paabegynde noget nyt. Derved indtraadte en stans i arbeidet. Da foreningens formand siden snakkede med verksmesteren, sagde han, at forudsætningen var, at de 2 arbejderes løn ikke skulde bli mindre. Faar arbejderne den erklæring, saa er vel *sagen* i orden, siger formanden, og saa blev ogsaa tilfældet.

Men om kvelden blev foreningens formand kaldt op paa kontoret og erholdt opsigelse, fordi foreningen havde blandet sig op i administrationen, og han var foreningens formand. *Sagen* blev indrapporteret til sekretariatet som angreb paa foreningsretten, og efter forskellige forhold at dømme havde arbejdsgiveren havt en vis nervøs ængstelse for foreningen og vilde nu benytte anledningen til at kunne ramme foreningens tillidsmand. Sekretariatet besluttede at sende Joh. Johnsen derhen at undersøge forholdet og om muligt at faa en forhandling istand. En skrivelse fra foreningen oversendtes fabrikeieren med anmodning om at tage formandens opsigelse tilbage. Dette afsloges i en svarskrivelse, adresseret til samtlige arbejdere ved fabriken, og hvori tales om den „paaberaabte forening“ o. s. v. Johnsen gav derpaa paa sekretariatets vegne arbejderne bemyndigelse til at opsigse pladsene.

Sagen blev overladt arbejdsgiverforeningen, og mellem denne og sekretariatet foregik skriftlig forhandling. Denne førte dog ikke til

noget resultat, idet det kun kom til at dreie sig om erklæringer og fortolkninger. Sekretariatet tilbød tvisten løst ved forlig eller voldgift, men dette blev afslaaet, og dermed fik konflikten gaa sin gang.

Efterat streiken havde paagaet en 3 ugers tid, og det gik smaat med at faa hvervet „arbeidsvillige“, henvendte fabrikeieren sig til streikekomiteen med tilbud om forhandling om overenskomst. Man enedes ogsaa om en saadan, og arbeidet gjenoptoges efter 3½ uges arbeidsstansning. Ved overenskomsten anerkjendes foreningsretten, og foreningens formand gjenindtoges i sin tidligere plads. De gjældende akkordpriser fastsattes i overenskomsten som tarif. Ved dagarbeide betales forgyldere med 40 øre timen, forsølvare med 35 øre timen og kvindelige arbeidere med 20 øre timen. Overtidsarbeide 10 øres tillæg pr. time indtil kl. 9 og 20 øres tillæg for de følgende. Forøvrigt indeholder overenskomsten en række „almindelige bestemmelser“.

Logarvernes forening

fik i august godkjendelse til at indlede forhandlinger om en tidligere godkjendt lønstarif — 24 kroners mindsteløn for svende og 22 kr. for de øvrige arbeidere i faget. Hvor timeløn praktiseres, henholdsvis 43 og 38 øres mindsteløn. I forhandlingskomiteen kom man til enighed om 22 kroners mindsteløn for svende. Siden blev fra mesterens side reist modstand mod, at det skulde være mindsteløn, men derimod normalløn og en forholdsvis lønsforhøielse for hver efter den tidligere havde løn. Paa grund af at enkelte garverier paa den tid havde noksaa lidet at gjøre, fandt foreningen at maatte tage det omforenede som et almindeligt lønstillæg og dermed stille sagen i bero. Ca. 80 arbeidere i faget.

Handskesyerskernes forening,

hvis medlemmer arbeider hos Brodrene Hallén, fik i juli godkjendelse af pristarif. Tarifen var væsentlig en fastslaaen af de gjældende stykpriser. Men gjentagne gange har de erholdt reduktion i priserne og mente nu at forebygge dette ved at faa priserne tarifmæssig fastslaaet. Det lykkedes ogsaa ved forhandling at faa tarifen underskrevet den 2den oktober.

Rebslagerarbeidernes forening

fik i august maaned godkjendelse af lønstarif til fremsættelse ud paa hosten. I november indlededes forhandling med A/s Timms dampreberbane, hvor størstedelen af foreningens medlemmer arbeider. Til en begyndelse saa det ikke ud til at forhandlingerne skulde bringe noget resultat, idet arbeidernes krav blev modt med lange jerimiader over bedriftens ulønsomhed og de tilbud, der blev gjort, var temmelig beskedne. Af den grund gik arbeiderne med sekretariatets godkjendelse til opsigelse af pladsene den 17de november. Inden opsigelsesfristens udløb kom imidlertid disponenten med et tilbud, hvori arbeidernes krav paa det væsentligste var indrømmet. Dette forslag blev af foreningen vedtaget og opsigelsen tilbagekaldt 28de november.

Efter den vedtagne overenskomst erholdt rebslagersvendene et tillæg af 5 øre pr. time, slaaningsmændene 2—3 øre og heklerne 5 øres tillæg pr. time for dagarbejde samt de gjældende akkordpriser nærmere fastsat. Kvindelige arbejdere 1 øres tillæg og efter nærmere bestemte tidsfrister 1 øres tillæg pr. time til 16 øre er naaet. Desuden fastsættes et ekstratillæg af 30 øre pr. uge for hver kvinde, som ikke skifter sit arbejde. Sjaernerne erholdt 3 øres tillæg pr. time og for yngre gutter begynderløn 10 øre pr. time og stigende med 1 øre timen for hvert fjerdingaar, vedkommende arbejder i faget. indtil mindstelønnen for voksne er naaet.

Hvormeget der fra landsorganisationens side er udbetalt i streikeunderstøttelse til hver organisation for hver streik, hvortil understøttelse har været ydet, vil fremgaa af streikekassens regnskaber.

Ifølge opfordring er til konflikter i udlandet bevilget følgende beløb: Til streikerne i Tammerfors i Finland kr. 300,00, til jernlockouten i Helsingfors, Finland, kr. 507,50 (700 mark) og til lockouten i tekstilindustrien i Verviers i Belgien kr. 1015,00 (1400 franc.). Det sidste ifølge udsendt cirkulære fra Det internationale faglige sekretariat.

En del af de i 1905 udsendte bidragslister til den svenske lockout, er i 1906 indkommet med et beløb af kr. 170,50. Til dækkelse af streikekassens udgifter er i aarets løb udlignet ekstrakontingent til et høiere beløb end noget tidligere aar. Fra 11te mars til 3die november var ekstrakontingenten løbende med afvekslende 10 og 25 øre ugen. Ialt har været udlignet 13 uger à 10 øre og 21 uger à 25 øre, der tilsammen udgjør pr. medlem kr. 6,55, regnet efter heltbetalende medlemmer.

Vi har hermed i korte træk omtalt begivenhederne, virksomheden og fremgangen inden fagorganisationen i det forløbne aar. I det hele og store maa jo aarets resultater siges at være saadanne, at de gir mod og haab til fortsat arbejde for organisationens store sag. Det er derfor med en vis tilfredsstillelse at nærværende beretning afsluttes, idet vi bringer de tilsluttede organisationer vor bedste tak for godt samarbejde i det forløbne aar!

Tabel over afdelings- og medlemsantal

inden de tilsluttede organisationer.

Organisationer.	1. kvartal 1906		1. kvartal 1907	
	Antal afd.	Antal medl.	Antal afd.	Antal medl.
Norsk arbejdsmandsforbund	112	5026	183	10622
— jern- og metalarbejderforbund	53	4537	61	6073
— centralforening for bogtrykkere	26	1160	27	1621
Træarbejderforbundet	16	735	27	1708
Norsk formerforbund	21	760	21	816
— bagerforbund	29	809	29	707
— murerforbund	11	489	15	671
— skotøiarbejderforbund	12	494	13	667
— stenhuggerforbund	20	408	22	550
— møbelsnedkerforbund	10	376	16	480
— malerforbund	7	394	6	300
— bogbinderforbund	3	207	6	256
Kr.a sporveisselsk. funktionærers forening	1	182	1	100
Telefonarbejdernes forening	1	80	1	80
Fyrstikarbejdernes —	1	72	1	94
Hattemagernes —	1	73	1	65
Sukkervarearb. —	1	50	1	50
Handskemagernes —	1	30	1	30
Handkesyernes —	1	36	1	34
Korkeskjærernes —	1	49	1	41
Kr.a rebslaggerforening	1	29	1	42
Forgyldernes fagforening, Drammen	1	21	1	22
Slagter- & pølsemagernes forening, Bergen	1	23	1	19
Logarvernes forening	1	13	1	35
Hvidgarvernes —	1	10	1	9
Forgyldernes forening, Kr.a	1	24		
Tricotagearbejderskernes forbund			1	50
Cigararbejdernes forening			1	87
Fredriksværns rebslaggerforening			1	12
Stukkatorernes forening			1	14
Kr.a bryggearbejderes forening			1	84
	334	16087	444	25339

Ekstrakt af administrations-

I n d t æ g t:			
Træarbejderforbundet, administrationskontingent	—	kr.	449,80
Stenhuggerforbundet	—	"	212,60
Formeierforbundet	—	"	310,10
Bogbinderforbundet	—	"	92,30
Malerforbundet	—	"	138,50
Bagerforbundet	—	"	315,60
Murerforbundet	—	"	232,80
Skotøarbejderforbundet	—	"	203,30
Arbejdsmandsforbundet	—	"	2795,50
Møbelsnedkerforbundet	—	"	168,90
Jern- og metalarbejderforbundet	—	"	2122,50
N. centralf. for bogtrykkere	—	"	497,70
Hvidgarvernes forening	—	"	3,60
Fyrstikarbejdernes	—	"	25,80
Handskemagernes	—	"	11,50
Telefonarbejdernes	—	"	32,00
Korkeskjærernes	—	"	19,20
Logarvernes	—	"	16,70
Sukkerwarearbejdernes	—	"	19,50
Handskesyerskernes	—	"	13,80
Hattemagernes	—	"	26,60
Slagter- & pølsemagernes f. Bergen	—	"	6,40
Rebslagernes forening	—	"	14,80
Forgyldernes fagf., Drammen	—	"	9,30
Kr.a sporveisselskabs funkt. for.	—	"	46,80
Forgyldernes forening, Kr.a	—	"	5,60
Trikotagearbejdernes forbund	—	"	15,00
Fredriksværens rebslagerforening	—	"	2,40
Cigararbejdernes forening	—	"	7,40
		kr.	7816,00
Salg af statistikmateriel		"	115,65
Do. - International beretning for 1903		"	1074,96
Do. - " 1904		"	163,10
Renter for 1905		"	30,24
Abonnement paa „Meddelelsesbladet“		"	1,25
		Tils. kr.	9201,20

Status pr.

A k t i v a:			
Udestaaende fordringer:			
Forgyldernes forening, Kr.a. 4. kvartal 06 à 15 medl.	kr.	1,50	
Slagter- & pølsemagernes f., Bergen, 4. kv. 06 à 19 medl.	"	1,90	
		kr.	3,40
Inventarietkonto	"	850,00	
Kontorrekvisita	"	200,00	
Statistikmateriel	"	150,00	
267 internationale beretninger for 04 à 70 øre	"	186,90	
Kassebeholdning	"	936,46	
		Tils. kr.	2326,76

Kristiania, 15. januar 1907.

A. E. Gundersen.
Revi-

kassens regnskab for 1906.

Udgift:

Kontorrekvisita	kr.	99,22
Tryksager	”	1423,25
Løn og tællepenge for formand og forretningsfører	”	2291,66
Repræsentationsudgifter	”	303,00
Revisionshonorar	”	111,00
Telefon, afgift og flytning	”	101,75
Husleie	”	240,00
Boghinderarbeide	”	30,45
Udgifter vedrørende „Den internationale beretning“	”	387,51
Oversættelsesarbeide	”	41,00
Ekstra kontorhjælp	”	346,60
Assurance	”	31,75
Agitation	”	631,20
Avertissement	”	10,00
Det internationale Sekretariat	”	14,40
„Meddelelsesbladet“	”	464,65
Lys, brænde og rengjøring	”	224,28
Porto og telegrammer	”	138,49
Abonnement paa aviser og tidsskrifter	”	86,75
Tilbagebetalt laan til reservekassen (optaget i 1905)	”	1254,48
Forskjellige udgifter	”	33,30
Kassebeholdning ^{31/12} 06	”	936,46

Tils. kr. 9201,20

^{31/12} 06.

Gunnar Sethil, forretningsfører.

31. december 1906.

Passiva:

Husleie	kr.	100,00
Pr. balance (eiendom)	”	2226,76

Tils. kr. 2326,76

Kr.a. 31. decbr. 1906.

Gunnar Sethil, forretningsfører.

D. Jensen. Tobias Olsen.
sorer.

Ekstrakt af streikekassens

Indtægt:

Kassebeholdning 1/1 06		kr. 15120,87
Renter		" 829,39
Bogbinderforbundet, ekstrakontingent	kr.	1201,65
Træarbejderforbundet	"	5838,00
Formeierforbundet	"	4726,40
Malerforbundet	"	1717,00
Stenhuggerforbundet	"	1418,50
Bagerforbundet	"	2656,40
Murerforbundet	"	2756,90
Arbejdsmandsforbundet	"	36355,00
Møbelsnedkerforbundet	"	2423,20
Skotøiarbejderforbundet	"	2817,10
Jern- og metalarbejderforb.	"	27822,32
N. centralf. f. bogtrykkere	"	6413,55
Hvidgarvernes forening	"	53,60
Fyrstikarbejdernes	"	419,20
Handskemagernes	"	178,75
Telefonarbejdernes	"	524,00
Korkeskjærernes	"	280,60
Logarvernes	"	361,60
Snkkervarearb.	"	228,87
Hattemagernes	"	303,03
Handskesjerskernes	"	105,24
Rehslageres	"	150,76
Slagter- & pølsef. f., Bergen	"	61,95
Forgylldernes fagf., Drammen	"	119,55
Kr.a sporveisselsk. funkt. f.	"	514,35
Forgylldernes forening, Kr.a	"	31,13
Trikotagearbejdernes forbund	"	73,75
Fredriksvæms rehslagerforening	"	12,00
		" 99564,40
Indkommet paa lister til lockouten i Sverige	"	170,50
Skotøiarbejderforbundet, refusion af streikebidrag	"	20,00
Administrationskassens laan fra 1905 tilbagebetalt	"	1254,48

Tils. kr. 116959,64

Status pr.

Aktiva:

Udestaaende fordringer:		
Renovationsarbejdernes forening, restance fra 1905	kr.	156,00
Stenhuggerforbundet	"	1432,95
Slagter- & pølsefag. f., Bergen	"	65,55
Forgylldernes forening, Kr.a	"	44,85
		kr. 1699,35
Kassebeholdning	"	20580,75
		Tils. kr. 22280,10

Kr. 700,95 indbetalt efter regnskabets afslutning.

Regnskabet er revideret og fundet i orden ifølge bøger og bilage. Bankbøger skabets afslutning kontrolleret.

Kr.a, 15. jan. 07.

A. E. Gundersen.
Revi-

regnskaber for aaret 1906.

	Udgift:		
1 former med Hommelvik.	streikeunderstøttelse	kr.	128,00
Carbidarbejderne ved Hafslund	—	"	1344,00
Møllearbejderne ved Bjølsen	—	"	8432,00
Skotøiarbejderne i Trondhjem	—	"	108,00
Murerne i Aalesund	—	"	4032,00
Murarbejderne - —	—	"	2464,00
2 snedkere — —	—	"	24,00
Møbelsnedkerne i Bergen	—	"	1600,00
Skibstømmermændene i Bergen	—	"	1377,06
Bagersvendene i Skien	—	"	136,00
Murerne i Fredrikstad	—	"	128,00
Møbelsnedkerne i Stavanger	—	"	480,00
Do. - Haugesund	—	"	112,00
2 skibssnedkere i Bergen	—	"	24,00
Bagerstreiken	—	"	42432,00
Skotøiarbejderne i Ekersund	—	"	120,00
Do. - Aalesund	—	"	176,00
2 formere i Bergen	—	"	32,00
Sjofyrbøderne i Aalesund	—	"	1672,00
Tømmermændene i Kristiania	—	"	632,00
Murarbejderne i Bergen	—	"	4920,00
Murerne — —	—	"	6920,00
Do. i Trondhjem	—	"	1000,00
Murarbejderne - —	—	"	448,00
Forgylderne i Drammen	—	"	364,10
Stenhuggerstreiken	—	"	9481,93
Snedkerne i Trondhjem	—	"	1584,00
Møbelsnedkerne i Trondhjem	—	"	104,00
Bødkerne i Stavanger	—	"	3280,00
Bygningstømmermændene i Bergen	—	"	392,00
Magnesitarbejderne, Snarum	—	"	432,00
Til streiker i Finland	—	"	814,00
— lockouten i Verviers, Belgien	—	"	1021,90
Reiser ianledning konflikter		"	164,80
Kassebeholdning ³¹ / ₁₂ 06		"	20580,75
			Tils. kr. 116959,64

³¹/₁₂ 06.

Gunnar Sethil, forretningsfører.

Anm.: Ved alle udenbys forsendelser er porto en iberegnet.

31. december 1906.

Passiva:

Pr. balance, kassebeholdning og udestaaende fordringer kr. 22280,10

Tils. kr. 22280,10

Kr.a, 31. decbr. 1906.

Gunnar Sethil, forretningsfører.

og kassebeholdning efterseet, samt de indkomne indtægter og udgifter efter regn-
D. Jensen. Tobias Olsen.
sorer.